

KARELIA-AMMATTIKORKEAKOULU
Sosiaalian koulutusohjelma

Krista Karppinen

”Hitsi että se menee vaan sinne takas hakattavaksi” –
Työntekijän rooli ja tehtävät parisuhdeväkivaltatyössä sosiaali- ja
terveysalan ammattilehtien tieteellisten artikkelien kuvaamana

Opinnäytetyö
Toukokuu 2017

OPINNÄYTETYÖ
Toukokuu 2017
Sosiaalialan koulutusohjelma

Tikkarinne 9
80220 JOENSUU
013 260 600

Tekijä
Krista Karppinen

Nimeke

"Hitsi että se menee vaan sinne takas hakattavaksi" –
Työntekijän rooli ja tehtävät parisuhdeväkivaltatyössä sosiaali- ja terveysalan ammattilehtien tieteellisten artikkelien mukaan

Tiivistelmä

Tämän opinnäytetyön aiheena ovat työntekijän rooli ja tehtävät parisuhdeväkivaltatyössä. Työntekijöiden tehtäviä etsittiin valikoiduista sosiaali- ja terveysalan ammattilehtien tieteellisistä artikkeleista. Opinnäytetyö toteutettiin laadullisena tutkimuksena ja aineiston analysointitapana käytettiin teemoittelua.

Teoriaosuudessa tuodaan esille parisuhdeväkivaltaa ilmiönä, sen eri muotoa ja yhteiskunnallisia sekä yksilötason motiiveja. Opinnäytetyössä käsitellään parisuhdeväkivallan vaikutuksia yhteiskuntaan sekä yksilöön. Teoriaosuuden lopussa keskitytään parisuhdeväkivaltatyöhön eli parisuhdeväkivallan ennaltaehkäisemiseen, puheeksi ottoon ja jatko-työskentelyyn. Lisäksi teoriaosuudessa pohditaan miksi uhri jää väkivaltaiseen suhteeseen.

Tieteellisistä artikkeleista nousseiden tulosten perusteella voidaan todeta, että työntekijän kannalta tärkeitä teemoja ovat väkivallan puheeksi ottamisen, tunnistamisen sekä kirjaamisen vaikeus sosiaali- ja terveysalalla. Tuloksissa korostuu työntekijöiden työnohjauksen tarve sekä asiakkaan ammatillinen kohtaaminen sekä auttaminen.

Jatkotutkimuksessa aihetta tai roolien/näkökulmien määrää voi laajentaa. Tutkimuksessa voisi vaihtoehtoisesti miettiä esimerkiksi sukupuoli-, ja seksuaalivähemmistöjen parisuhteissa tapahtuvan väkivallan tutkimista.

Kieli
suomi

Sivuja 45
Liitteet 4
Liitesivumäärä

Asiasanat
parisuhdeväkivalta, ennaltaehkäisy, parisuhdeväkivaltatyö, kvalitatiivinen tutkimus

THESIS
May 2017
Degree Programme In Social Services

Tikkarinne 9
80220 JOENSUU
FINLAND
013 260 600

Author
Krista Karppinen

Title
"Gosh, they still go back there to get beaten." –
Employee's role and duties in intimate partner violence according to Social and Health
care professional magazines

Abstract

The subject of this thesis is to look at employee's role and duties when working with intimate partner violence. Selected articles from Social and Health care professional magazines were searched to find what kind of tasks the employees might have. The thesis was carried out as a qualitative study and I have analysed the material using, for example, thematic analysis.

The theoretical part of the thesis describes intimate partner violence as a phenomenon, in its various forms as well as its societal and individual motives. The thesis deals with how intimate partner violence impacts society as well as individuals. The end of the theoretical part focuses on what is intimate partner violence work, how to prevent violence, how to bring it up and how to further work with and help people affected by the violence. Further consideration is given to why the victim chooses to stay in a violent relationship.

Based on the results it can be concluded that from the employee's point of view the most important themes are how to bring up and recognize violence, and how difficult it is to record the cases in Social and Health care sector. In addition the need to help employees with their work is highlighted in the results.

Further research with this subject could include extending the number of roles, or research for example how gender and sexual minorities are brought up in the intimate partner violence studies.

Language
Finnish

Pages 45
Appendices 4
Pages of Appendices

Keywords
intimate partner violence, prevention, intimate partner violence work, qualitative research

Sisältö

Tiivistelmä

Abstract

1	Johdanto	5
2	Parisuhdeväkivalta	7
2.1	Parisuhdeväkivallan määrittely	7
2.2	Parisuhdeväkivallan muodot	8
2.3	Parisuhdeväkivallan motiiveja yhteiskunnallisella ja yksilötasolla	11
2.4	Parisuhdeväkivallan vaikutuksia yhteiskuntaan ja yksilöön	15
2.5	Väkivaltaiseen suhteeseen jääminen	17
3	Parisuhdeväkivaltatyö	19
3.1	Parisuhdeväkivallan ennaltaehkäisy	19
3.2	Parisuhdeväkivallan puheeksi ottaminen	20
3.3	Turvallisuuden varmistaminen ja jatsoon ohjaus	23
3.4	Väkivallan tekijän auttaminen	24
4	Aikaisempia tutkimuksia sekä aihetta käsitteleviä teoksia kootusti	25
5	Opinnäytetyön tarkoitus, tavoite ja tutkimuskysymykset	26
6	Aineiston valinta ja analysointi	27
6.1	Laadullinen tutkimus	27
6.2	Aineiston valinta	27
6.3	Aineiston analyysi	28
7	Opinnäytetyöprosessi	30
8	Tulokset	31
9	Pohdinta	39
9.1	Tulosten ja toteutuksen tarkastelu	39
9.2	Opinnäytetyön luotettavuus ja eettisyys	40
9.3	Ammatillinen kasvu	41
9.4	Jatkotutkimusmahdollisuudet	42

Liitteet

Liite 1	Aineiston muodostavat tieteelliset artikkelit
Liite 2	Aineiston käsittelyn värikoodaus
Liite 3	Esimerkki artikkelin värikoodauksesta
Liite 4	Esimerkki työntekijän roolin ja tehtävien koostamisesta artikkeleista

1 Johdanto

”Syyttömänä syntymään sattui hän, tähän maahan pohjoiseen ja kylmään. Jossa jo esi-isät, juovuksissa totta kai, hakkasivat vaimot, lapset jos ne kiinni sai” (Martti Syrjä, 1982.)

Suomessa populaarikulttuurissa esimerkiksi elokuvien ja musiikin tekemiseen ammennetaan materiaalia väkivallasta. Ulkomailla Suomi nousi aikanaan tietoisuuteen täällä tapahtuneiden perhesurmien sekä kouluampumisien vuoksi. Myös parisuhdeväkivaltaa populaarikulttuurin parissa käsitellään.

Suomessa henkirikokset toteutetaan yleensä kotona. 2000-luvun alussa parisuhteessa tapahtuneen väkivallan uhreina kuoli keskimäärin 17 naista ja kuolemaan tuottamisen aiheutti yleisimmin puoliso, entinen puoliso tai seurustelukumppani. Mies saa yleensä Suomessa surmansa ystävän tai tuttavan toimesta. (Väestöliitto 2017a.)

Opinnäytetyön aiheena on, millainen on työntekijän rooli ja mitkä ovat työntekijän tehtäviä parisuhdeväkivaltatyössä valikoitujen sosiaali- ja terveysalan ammattilehtien tieteellisten artikkelien mukaan. Opinnäytetyö tuotettiin laadullisena tutkimuksena tutkien valikoituja sosiaali- ja terveysalan asiantuntijoiden kirjoittamia tutkimuksellisia artikkeleja liittyen parisuhdeväkivaltaan.

Opinnäytetyössä avataan parisuhdeväkivallan käsitettä, sen eri ilmenemismuotoja ja motiiveja sekä seurauksia. Opinnäytetyössä avataan myös sitä, miksi uhuri jää väkivaltaiseen suhteeseen. Teoriaosuudessa käsitellään parisuhdeväkivaltatyötä uhrin ja väkivallan tekijän kanssa. Teoriaosuudessa avataan esimerkiksi puheeksi ottamista, ennaltaehkäisyä ja jatkotyöskentelyä. Lisäksi tarkastellaan myös työntekijän työnohjauksellista tarvetta.

Opinnäytetyöni tarkoituksena on selvittää millaisena työntekijän rooli ja tehtävät valituissa artikkeleissa nähdään ja tavoitteena on tuoda julki työntekijän näkökulmasta, millaisia asioita pidetään tärkeänä parisuhdeväkivallan työkentällä.

Työssä esitellään kootusti aikaisempia tutkimuksia ja teoksia aiheeseen liittyen sekä avataan käyttämiä aineiston keruu- sekä analysointimenetelmiä, kuten teemoittelua.

Opinnäytetyössä esitellään tutkimuksen pohjalta nousseita työntekijän tehtäviä sekä roolia sosiaali- ja terveysalan ammattilehtien artikkeleissa. Artikkelien mukaan työntekijöiden tärkeimpinä tehtävinä on muun muassa ennaltaehkäisevä työ sekä puheeksi ottaminen. Opinnäytetyön lopussa pohditaan työn luotettavuutta ja eettisyyttä sekä mahdollisia jatkotutkimusmahdollisuuksia. Lisäksi kuvataan opinnäytetyöprosessia, aikataulua sekä ammatillisen kasvun näkökulmaa.

2 Parisuhdeväkivalta

2.1 Parisuhdeväkivallan määrittely

Perheväkivalta oli pitkään vallitseva käsite, jolla tarkoitettiin perheessä tapahtuvaa väkivaltaa. Nykyään rinnalle on noussut perhe- ja lähisuhdeväkivallan käsite, joka kattaa läheisten ihmisten väkivaltaiset teot perheessä, työpaikalla, harrastusten parissa tai koulussa. Yleisintä lähisuhdeväkivaltaa on kumppaneiden tai puolisojen välinen väkivalta, parisuhdeväkivalta. Väkivallan määrittely on aina sidottuna paikkaan, kulttuuriin sekä aikaan. (Ensi- ja turvakoti liitto ry:n julkaisu 35, 16–17.)

Väestöliiton (2017b) mukaan parisuhdeväkivaltaa ilmenee monin eri muodoin, joita puoliso käyttää. Parisuhdeväkivalta on rikos, josta lain mukaan rangaistetaan. Myös väkivallalla uhkaaminen itsessään on väkivaltainen teko. Fyysisten tekojen lisäksi parisuhdeväkivalta on esimerkiksi estämistä, kontrollointia, valvontaa ja uhkailua.

Hautamäki (2013, 49) lisää lähisuhde- ja perheväkivallan olevan rikos, joka loukkaa ihmisoikeuksia. Lähisuhde- ja perheväkivalta on terveyttä ja henkistä hyvinvointia vaarantavaa käytöstä, johon kansalaisilla on velvollisuus ja oikeus puuttua.

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (2015) määrittää parisuhdeväkivallan myös seurustelukumppanin tekemäksi. Väkivalta voi jatkua myös pariskunnan erotua. Tällaisessa tilanteessa on usein kyse vainoamisesta. Erityisen haavoittavaa kokijalle parisuhdeväkivalta on sen vuoksi, että väkivaltaiset teot tapahtuvat läheisessä ihmissuhteessa, jossa toiselta odotetaan hellyyttä ja turvallisuutta. Usein parisuhdeväkivalta muuttaa muotoaan ja raaistuu.

2.2 Parisuhdeväkivallan muodot

Ewalds (2005, 13) jaottelee pari- ja lähisuhdeväkivallan fyysiseen, henkiseen, seksuaaliseen, hengelliseen ja taloudelliseen väkivaltaan. Pari- ja lähisuhde väkivalta voi olla myös väkivallalla uhkaamista, jonka tarkoitus on pelotella, nöyryyttää, vahingoittaa tai alistaa. Väkivallanteossa tekijä käyttää valtaansa väärin uhria kohtaan ja pyrkii kontrolloimaan tämän tunteita, käyttäytymistä ja ajatuksia. Väkivallaksi luokitellaan myös laiminlyönti sekä kaltoinkohtelu.

Fyysinen väkivalta

Fyysistä väkivaltaa käytetään useimmin kuvaamaan väkivaltaa. Fyysinen väkivalta voi olla esimerkiksi lyömistä, potkimista, kuristamista. Lisäksi fyysiseksi väkivallaksi luetaan myös vapaudenriisto. Fyysiset väkivallan teot ovat helpoimmin tunnistettavissa. (Lehtonen & Perttu 1999, 37.)

Hautamäen (2013, 52–53) mukaan yleisin fyysisen väkivallan ilmenemismuoto on kiinnipitäminen, jonka jälkeen yleisimpiä muotoja ovat töniminen ja liikkumisen estäminen. Lisäksi yleistä on puolison siirtäminen toiseen tilaan sekä avokämmenellä tai nyrkillä lyöminen. Fyysiseksi väkivallaksi lukeutuu myös oman pahan olon purkaminen särkemällä tavaroita, esineiden heittäminen toista kohti, pureminen, hiuksista repiminen, aseiden tai lyömäaseiden käyttäminen sekä nyrkillä seinään lyöminen.

Henkinen väkivalta

Henkinen väkivalta on yleisin väkivallan toteutusmuoto. Se voi olla sanallista tai sanatonta, jonka ilmenemismuotoina ovat esimerkiksi nöyryyttäminen, alistaminen, nimittely, uhkailu, pilkkaaminen, vähättely, pelottelu, syyttely, kiroileminen, kontrollointi ja häirintä. Henkiseen väkivaltaan luetaan myös ruumiillinen väkivallan uhka, kuten tavaroiden heitteleminen, joka aiheuttaa kokijalle pelon tunteen. Usein tilanteissa, joissa väkivallantekijä on kontrolloiva ja pakottaa toista osapuolta, väkivaltainen käyttäytyminen muuttuu sanallisesta myöhemmin fyysiseksi väkivallaksi. Kontrollointi voi olla hyvin monimuotoista, kuten rajoittamista. Rajoittaminen voi keskittyä sosiaalisiin suhteisiin, pukeutumiseen tai liikku-

miseen. Tarkoituksena kontrolloinnissa on toistuvasti rajoittaa toisen elämää. (Lehtonen & Perttu 1999, 38.)

Hautamäki (2013, 54–55) toteaa henkisen väkivallan yleisimmäksi muodoksi tarkoituksellisen mykkäkoulun. Muita yleisiä henkisen väkivallan muotoja ovat nimittely, raivoaminen ja pelon tuottaminen. Hautamäki lisää henkisen väkivallan muotoihin katoamisen, nolaamisen, lasten vahingoittamisella uhkaamisen, puolison äitiyden tai isyyden kritisoinnin, itsemurhalla uhkailemisen ja lemmikkieläimen vahingoittamisen.

Seksuaalinen väkivalta

Seksuaalinen väkivalta pitää sisällään uhan ja pahoinpitelyn ilmapiirin, jonka lisäksi se voi olla halventamista, ala-arvoisilla seksuaalisilla käsitteillä nimittämistä sekä toisen vartalon arvostelemista tai vertailemista. Avo- ja avioliitoissa seksuaalinen väkivalta ja raiskaukset ovat tavallisia. Yleensä ne liittyvät muuhun pahoinpitelyyn. Tekijä voi pahoinpitelyn jälkeen pakottaa toisen seksuaaliseen tekoon tai hän voi vaatia sitä pahoinpitelyn sovinnon merkiksi. Seksuaalisesta väkivallasta yleisin muoto, joka nostetaan esille, on raiskaus. Seksuaalista väkivaltaa kuitenkin on myös seksuaalisiin toimiin pakottaminen, kuten pornografian katseluun tai käyttämiseen. Seksuaaliseen väkivaltaan voi myös liittyä kidutusta, erilaisten välineiden käyttämistä tai rituaaleja. Insesti on lapsen kohdistuvaa seksuaalista väkivaltaa. (Lehtonen & Perttu 1999, 40–42.)

Hautamäen (2013, 57–58) mukaan yleisimpiä seksuaalisen väkivallan muotoja ovat puolison tarpeiden ja halujen huomioimatta jättäminen, seksistä pidättäytyminen, hellyyden osoitusten huomioimattomuus. Hautamäki lisää seksuaalisen väkivallan muotoihin myös puolison vertaamisen seksuaalisesti muihin, pettämisen, uhkaamisen suhteen aloittamisella toisen kanssa, satuttamisen seksuaalisesti, mielenosoituksellisen käyttäytymisen kun puoliso on kieltäytynyt seksistä sekä asiattoman koskettelun ja vihjailun.

Taloudellinen väkivalta

Taloudellinen väkivalta liittyy usein muuhun väkivaltaan. Taloudellisella väkivallalla tarkoitetaan rahaan liittyvää kiristämistä, harhauttamista, kavaltamista tai rahankäytön kontrollointia. Usein taloudelliseen väkivaltaan liittyy vaatimus tarkasta rahankäytön selvittämisestä esimerkiksi kuittien esittämisen muodossa. Vaatimukseen liittyy usein muun väkivallan uhka. Kun uhri pidetään rahattomana, voidaan sillä estää irrottautumiskyrimykset. (Lehtonen & Perttu 1999, 42–43.) Myös Hautamäki (2013, 59) tuo taloudellisen väkivallan muotona julki rahankäytön kontrolloimisen sekä puolison rahojen käytön luvatta.

Hengellinen väkivalta

Hengellinen väkivalta on pysynyt pitkään salattuna ja sitä on hiljaisesti oikeutettu. Oikeuttaminen liittyy Raamatun tulkintaan miehen oikeudesta hallita, omistaa ja alistaa naista. Hengellinen väkivalta voi myös olla toisen uskonnollisuuden halventamista tai pilkkaamista. Lisäksi toisen uskonnon harjoittamista voidaan kieltää tai pakottaa osallistumaan ja noudattamaan jonkin toisen uskonnon sääntöjä. (Lehtonen & Perttu 1999, 39–40.)

Latentti eli piilevä väkivalta

Lehtosen ja Pertun (1999, 44) mukaan latentti eli piilevä väkivalta on uhkan ilmapiiriä. Käytännössä tällä tarkoitetaan sitä, että ilmapiiristä huokuu tunne, että väkivalta voi aktivoitua milloin vain. Latenttina väkivalta on läsnä perheessä, vaikka väkivallantekoja itsessään olisikin harvoin. Tämän vuoksi uhri muovaa omaa käyttäytymistään ilmapiirin mukaiseksi, jotta hän voisi ehkäistä väkivallan puhkeamista. Uhri pyrkii olemaan väkivallantekijälle mieliksi ja suostuu esimerkiksi seksiin vastentahtoisesti. Uhri vertaa tekijän mielialoja ja käyttäytymistä edeltäviin tilanteisiin ja sen perusteella ennakoi mahdollista väkivaltaa. Latentti väkivalta aiheuttaa jatkuvan stressitilanteen, jossa elämä keskittyy väkivallantekijän ympärille.

Hoidon ja huolenpidon laiminlyönti

Hoidon ja huolenpidon laiminlyönti kohdistuu avusta riippuvaisiin henkilöihin, kuten vammaisiin, lapsiin tai ikääntyneisiin. Siinä kohdennetaan teot perustarpeisiin kohdistuvaan hoidon vähäisyyteen, hoitamatta jättämiseen tai epätarkoituk-

senmukaiseen hoitamiseen. Hoidon laiminlyönti voi olla fyysistä tai emotionaalista sekä tahallista tai tahatonta. Tahallisena tekona se tähtää apua tarvitsevan henkilön vahingoittamiseen. Hoidon ja huolenpidon laiminlyöntiin voi liittyä myös muuta hyväksikäyttöä. Tahattomaan laiminlyöntiin liittyy usein hoitavan osapuolen alkoholi-, huume-, mielenterveys- ja sosiaaliset ongelmat. Näiden ongelmien vuoksi hän ei jaksaa täyttää hoitovelvollisuuttaan. (Lehtonen & Perttu 1999, 44–45.)

Lasten käyttäminen vallanvälineenä

Yleinen väkivallan muoto Hautamäen (2013, 60) on äidin haukkuminen lasten kuullen. Lisäksi äitiä on uhkailtu myös lasten vahingoittamisella sekä huoltajuiden viemisellä, äitiä on kontrolloitu lasten kautta. Lasta on myös käytetty kielteisten viestien välittäjänä sekä lasta on yritetty manipuloida äitiä vastaan.

2.3 Parisuhdeväkivallan motiiveja yhteiskunnallisella ja yksilötasolla

Väkivallan ilmenemistä on yritetty selittää erilaisilla tutkimuksilla, teorioilla ja käytännön havainnoilla. Selittävät tekijät ovat nousseet ilmi kunkin ajan tutkimuksen, teorian tai käytännön ajatusmalleista sekä kulttuureista. Varhaisin väkivallan ilmenemisen tutkimus on 1900-luvun alkupuolelta ja se pyrki selittämään väkivallan tekoja yksilön psykopatologiasta eli mielenterveyshäiriöiden ilmenemismuodoista. Tutkimuksista selvisi, että väkivallan tekijät olivat patologisia persoonaltaan tai heillä oli jokin psykiatrinen sairaus. Lääketieteessä väkivaltaisuutta yhdistettiin vainoharhaisuuteen ja rajatilapersoonallisuuteen. Myöhemmin tutkimuksissa väkivallanteot liitettiin alkoholin väärinkäyttöön sekä vakavaan masennukseen. Psykopatologisessa selitysmallissa väkivallan kokijaa pidettiin henkisesti sairaina tai neuroottisina, jonka kautta he itse aiheuttivat uhriksi joutumisen. Nykyaikaisen tutkimuksen valossa kyse on ollut kokijan trauman oireista, erilaisten selviytymiskeinojen käyttämisestä sekä sosiaalisista ongelmista. (Lehtonen & Perttu 1999, 25.)

Yhteiskunnallisia motiiveja tarjoavat erilaiset selitysmallit, kuten biologinen ja sosiaalipsykologinen. Biologiset selitysmallit tähdentävät Lehtosen ja Pertun

(1999, 25–26) mukaan luonnossa ja ihmisessä vallitsevia ominaisuuksia, jotka ilmenevät luonnollisen valinnan johdosta. Biologiseen selitysmalliin kuuluu evoluutioteorian mukainen ajatus siitä, että mies säilyttää väkivaltaisen käyttäytymisensä pitääkseen oikeuden naisen lisääntymiskykyyn. Tämän selitysmallin mukaan väkivalta on luonnollinen osa eloonjäämistäistelua, jonka avulla vahvimmat geenit siirtyvät sukupolvelta toiselle. Biologista selitysmallia voidaan pitää sosiaalisesti käyttökelpoisena ja ymmärtää helpommin, sillä oma vastuu voidaan sivuuttaa sen keinoin. Tästä huolimatta selitysmalli ei anna puhdasta ratkaisua väkivallan ongelmaan.

Psykososiaalisessa selitysmallissa oletetaan, että väkivallan ymmärtäminen onnistuu parhaiten, jos tutkitaan tilannekohtaisia tekijöitä, kuten stressitilanteita, työttömyyttä, pieniä tuloja tai perheen sisäisiä muutoksia esimerkiksi lapsen syntymää. Psykososiaalisen selitysmallin keskiössä on perhe ja perherakenne. Sosiokulttuurisen/feministisen teorian mukaan väkivaltaa selitetään yhteiskunnan valtarakenteiden epätasa-arvoisuudesta, jotka heijastuvat yksilötasolla miehen ja naisen suhteeseen. Tutkimuksessa on todettu, että väkivalta on yhteydessä sosiaalisiin sääntöihin, jotka suosivat patriarkaalista valtaa ja jotka yhteiskunta hiljaisesti hyväksyy. Sosiaalisen kontrollin teorian mukaan ihminen voi käyttäytyä miten haluaa, ellei hänen käytöstään kontrolloida ylemmän järjestelmän toimesta. Sosiaalisen kontrollin teoria suhteutettuna perhetilanteeseen tarkoittaa, että mies käyttää väkivaltaa, koska saa sillä suuremman edun suhteessa haittoihin. Lisäksi parisuhdeväkivallalla ei tilanteessa ole ulkoista kontrollointia. (Lehtonen & Perttu 1999, 27–29.)

Sosiaalipsykologiset eli interaktionistiset selitysmallit selittävät väkivaltaista käyttäytymistä monimutkaisen vuorovaikutusjärjestelmän yksilön, viiteryhmien ja yhteiskunnan välillä. Yksilön käyttäytymistä ei voida selittää ilman sosiaalista kontekstia. Yksilö reagoi yhteiskunnasta tuleviin stressitekijöihin. Myös oma kehityshistoria sekä kokemus oman elämän hallinnasta vaikuttavat, puhkeako väkivaltainen käyttäytyminen. Sosiaalisen oppimisen selitysmallissa ajatellaan, että väkivaltaisuus on opittua ja painotus on lapsena koetussa perheväkivallassa. Lapsi havainnoi muiden tekoja ja oppii tätä kautta toimimismalleja. Perhedynaamisen selitysmallin mukaan väkivaltaisuus selitetään parisuhteen ja laajem-

pien sukulaisuussuhteiden ongelmilla. Elämäntyyli- ja rutiiniaktiiviteettiteoria on syntynyt empiiristen tutkimusten perusteella. Teoria pyrkii selittämään väkivallankokemuksia henkilön työn ja vapaa-ajan käytön perusteella. (Lehtonen & Perttu 1999, 29–31.)

Yksilötason motiiveiksi luetaan Väestöliiton (2017c) mukaan esimerkiksi lapsuuden vaikutus, sukupuoli ja päihteiden käyttö. Väkivallan tekijät voivat olla hyvin menestyviä muilla elämän osa-alueilla, kuten esimerkiksi työelämässä. Tekijän ainoa ongelma voi olla väkivallan käyttäminen. Kuitenkin tekijöiden taustatekijöissä on samankaltaisia piirteitä. Suomalaiset naiset ovat antaneet tietoja nykyisen puolison lapsuudenkodista ja näiden tietojen mukaan miehistä, joiden isällä on ollut väkivaltaista käyttäytymistä, neljä kymmenestä on ollut väkivaltainen nykyistä puolisoon kohtaan. Käyttäytymismalli on voitu saada lapsesta omasta perheestä ja väkivaltainen käytös voi periytyä sukupolvelta toiselle. Väkivaltaa esiintyy kaikissa sosiaalisissa luokissa. Helpoimmin viranomaisten tietoon tulee taloudellisesti huonommassa asemassa olevien väkivalta. Myös Etelä-Pohjanmaan sairaanhoitopiirin (2017) mukaan lapsi voi oppia kasvatuksen kautta väkivaltaista käytöstä. Kun väkivalta siirtyy suvusta toiseen, voidaan puhua väkivaltakulttuurista. Lasten käyttäytymistä ohjaa perheen ja yhteiskunnan asennoituminen. Näin ollen, jos yhteiskunnassa korostetaan näkemystä jossa miehet hallitsevat, voi ajatusmaailma siirtyä sukupolvelta toiselle.

Väkivallan käyttäminen on harkittu teko ja tekijät valitsevat ajan, paikan sekä muodon. Väkivallan tekijä voi käyttää väkivaltaa palauttaakseen hallinnantunteen itselleen. Tekijällä voi olla tunne, että hän itse on heikossa ja haavoittuvassa asemassa. Päihteiden käyttö ei ole oikeuttava tekijä väkivaltaiselle käyttäytymiselle, vaikka alkoholin humalakäyttö on selvästi yhteydessä väkivaltakokemuksiin. Väkivallan tekijä antaa usein itselle syyntä väkivaltaiselle käyttäytymiselle päihteiden vaikutuksen alaisena. Usein ne, jotka käyttävät päihtyneenä väkivaltaa, käyttävät sitä myös selvänä ollessaan. Päihteiden humalakäyttö useasti kasvattaa myös riskiä joutua väkivallan teon kohteeksi. (Väestöliitto 2017c.) Myös Etelä-Pohjanmaan sairaanhoitopiirin (2017) mukaan väkivaltainen käyttäytyminen sekä väkivallan kohteeksi joutuminen on todennäköisempää päihteiden vaikutuksen alaisena.

Väestöliitto (2017d) jakaa myös väkivallan tekijän motiivit sukupuolen mukaan. Väkivaltaisen miehen motiiveiksi nostetaan esimerkiksi miehen käsitys siitä, että nainen on sanallisesti häntä vahvempi, jolloin riitely aiheuttaa miehelle kokemuksen kunnioituksen menettämisestä. Usein väkivaltaisen käyttäytymisen taustalla on avuttomuutta ja neuvottomuutta. Miehillä on samanlaiset psykologiset tarpeet tulla kuulluksi. Jos mies kieltää tarpeet ja tunteet jäävät käsittelemättä, voi pelko yksin jäämisestä muuttua vihaksi. Mies ei kohtaa omaa tunnettaan, vaan ajattelee puolison olevan hankala. Väkivaltaisen teko on viimeinen keino yrittää vaikuttaa puolisoon (Kuvio 1).

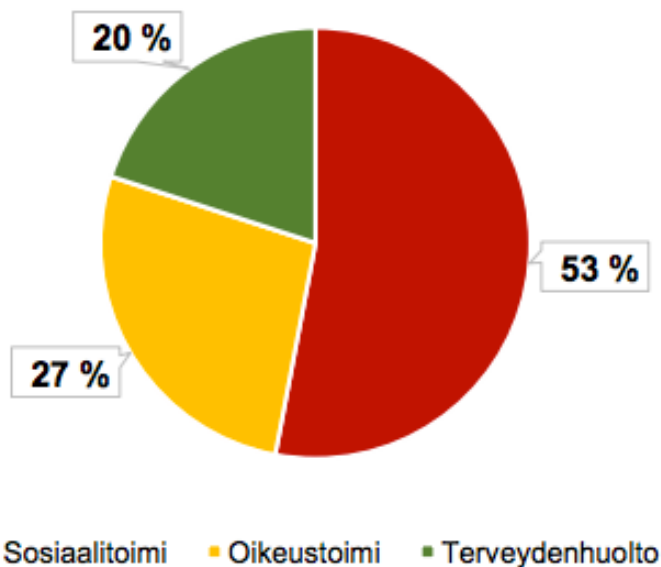

Kuvio 1. Miehen väkivaltaisen teko selitettynä tunteiden käsittelyn näkökulmasta (Väestöliitto 2017, soveltaen)

Flinckin (2006, 62–63) mukaan väkivaltaan johtavat tekijät ovat lapsuudessa koetut laiminlyönnin kokemukset. Lisäksi kohtuuton kurinpito ja vallanpidollinen kasvatustapa ovat tukahduttaneet lapsena tunteiden käsittelyä ja tämä on myöhemmin tuottanut ongelmia parisuhteessa. Väkivaltaan johtaviksi tekijöiksi Flinck nostaa myös terveen perhemallin puuttumisen sekä aiemmat epäonnistuneet parisuhteet. Näiden parisuhteiden käsittelemättömät pettymykset sekä pelot siirtyivät uusiin parisuhteisiin. Heikko identiteetti sekä turvattomuus saavat puoliset takertuneiksi toisiinsa. Epäsuorat tunteiden ilmaisut ja tunteiden sekä reaktioiden sopimattomuus tilanteeseen saattaa olla tekijä, joka johtaa väkivaltaan. Myös uskottomuus sekä ulkopuoliset olosuhteet vaikuttavat negatiivisesti parisuhteeseen. Uskottomuus koetaan erityisesti tuhoavana tekijänä.

2.4 Parisuhdeväkivallan vaikutuksia yhteiskuntaan ja yksilöön

Piispa ja Heiskanen (2002, 5) arvioivat pelkästään naisiin kohdistuvan väkivallan maksavan Suomessa vuosittain noin 90 miljoonaa euroa. Tämä summa koostuu esimerkiksi terveydenhoitopalvelu-, turvakotipalvelu-, ja oikeudenkäyntikuluista. Pelkästään naisiin kohdistuvan väkivallan kustannukset kesikokoisessa suomalaisessa kunnassa ovat olleet 1,2 miljoonaa euroa. Kustannukset jakautuvat sosiaali- ja oikeustoimeen sekä terveydenhuoltoon (Kuvio 2).

Kuvio 2. Naisiin kohdistuneen väkivallan kustannusten jakautuminen Hämeenlinnassa (Piispa & Heiskanen 2002, soveltaen)

Lehtonen ja Perttu (1999, 115) lisäävät kustannuksiin psyykkisen avun, yksilöllisen avun perheelle eri muodoissa sekä viranomaisten verkostotyön. Kustannuksia tulee myös sairauslomista. Husso (2003, 327) kiteyttää kustannusten olevan niin suuret, että väkivallan ketjun katkaisemiseen ja seurausten hoitamiseen käytetyt taloudelliset yhteiskunnan varat koituvat loppupeleissä säästökseksi. Myös Ewalds (2005, 14) tuo julki kansantaloudellisesti kannattavan näkökulman lisäten siihen, että pari- ja lähisuhdeväkivallan poistaminen sekä ehkäiseminen lisäävät myös kansalaisten hyvinvointia ja turvallisuutta.

Lähisuhde- ja perheväkivallasta saadaan tietoa uhritutkimuksista sekä poliisien tilastoista. Yleensä esiin kyselytutkimuksissa nousevat lievimmät väkivallanteot

ja poliisin tilastoihin vakavat väkivallanteot. Vuonna 2002–2009 184 naista ja 38 miestä kuoli entisen tai nykyisen vastakkaista sukupuolta olevan kumppanin väkivallanteon seurauksena. Samana aikakautena viisi miestä kuoli samaa sukupuolta olleen nykyisen tai entisen kumppanin uhrina. Vuosina 2009–2010 tehdyn miesuhritutkimuksen mukaan 16 % miehistä ja 17 % naisista olivat kokeneet joskus fyysistä väkivaltaa tai sen uhkaa nykyisen kumppanin toimesta. Naisuhritutkimukset osoittavat, että noin 20 % 15-vuotta täyttäneistä naisista on kokenut ainakin kerran fyysistä väkivaltaa parisuhteessaan. Perhe- ja lähisuhdeväkivallan painopiste olisi hyvä olla ennaltaehkäisyssä ja varhaisessa puuttumisessa sekä eheiden palvelujen kokonaisuuksien luomisessa, sillä siitä aiheutuu mittavia terveydellisiä ja yhteiskunnallisia haittavaikutuksia. Väkivalta vaikuttaa vaarantaen yksilön fyysistä sekä psyykkistä hyvinvointia, vaara kuolla kasvaa ja väkivallasta aiheutuu pitkäkestoista hoidon tarvetta väkivallan osapuolille. Lisäksi väkivalta aiheuttaa terveyserojen kasvamista, palvelujärjestelmän kuormittumista ja ihmisten syrjäytymistä sekä eriarvoisuuden kasvamista. (Flinck, Kälvinmäki, Leppäkoski & Paavilainen 2014, 7.)

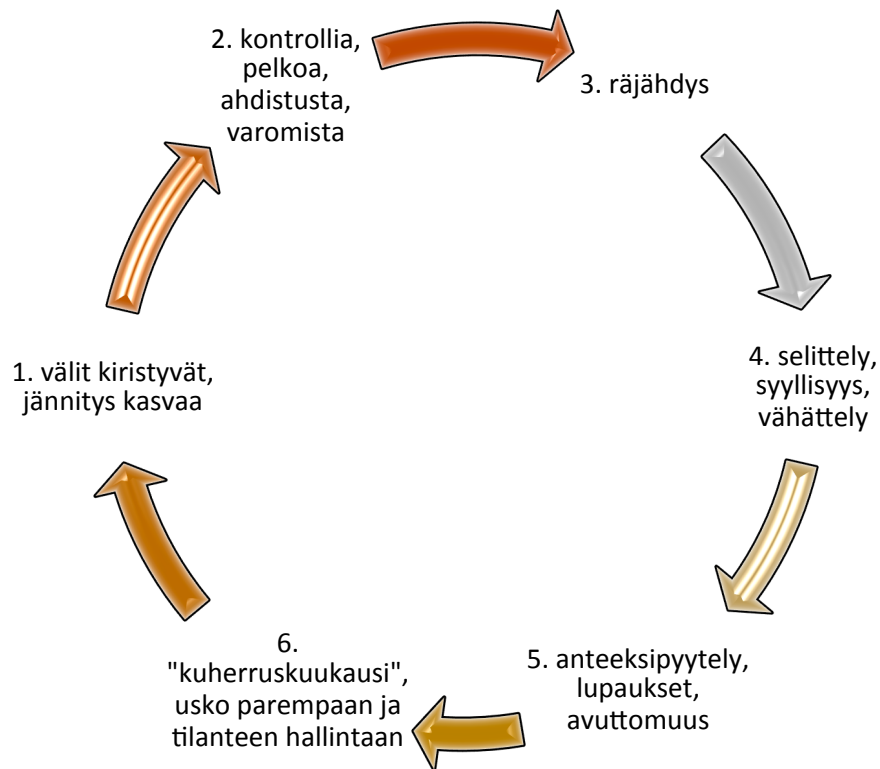
Kaikki pari- ja lähisuhdeväkivalta ei kuitenkaan tilastoidu tai tule viranomaisten tietoon. Tutkittaessa vaikeasti havaittavaa ilmiötä, on tutkimustavalla ja -asetelmalla merkitystä. Ilmiön laajuutta on yritetty havainnoida esimerkiksi uhri- ja kyselytutkimuksilla. (Ewalds 2005, 13.)

Väestöliiton (2017e) mukaan yksilö voi kokea fyysisiä, että henkisiä oireita. Useat väkivaltaa kokeneista naisista useat eivät pidä fyysisiä seurauksia niin vakavina, kuin henkisiä. Yleensä uhrin oireilevat myös fyysisesti, esimerkiksi vatsavaivoilla, sydämen tykytyksillä, hikoilulla tai huimaamisella, vaikkei väkivallasta olisi tullut vammoja. Väkivaltaiset teot voivatkin johtaa siihen, että pelkkä uhkaaminen jo nöyryyttää uhria. Henkisiä oireita ovat esimerkiksi masentuneisuus, hermostuneisuus, yllirasittuneisuus ja aloitekyvyttömyys.

2.5 Väkivaltaiseen suhteeseen jääminen

Työntekijät ja väkivaltaa kokeneiden läheiset pohtivat usein, miksi uhri pysyy väkivaltaisessa parisuhteessa, vaikka hänellä olisi mahdollisuus lähteä. On tärkeää ymmärtää väkivallan vaikutus uhriin. Mikäli läheiset tai työntekijät eivät ymmärrä tilanteen vaikuttavuutta, voivat he turhautua uhrin käyttäytymiseen ja syyttää häntä tilanteesta. Ensisijainen ongelma irrottautumistilanteessa on väkivallan tekijän käyttäytyminen joka ylläpitää väkivallan kierrettä (Kuvio 3). Lisäksi myös lähiympäristössä sekä yhteiskunnassa vallitsevat asenteet vaikuttavat irrottautumiseen (Lehtonen & Perttu 1999, 51.)

Väkivallan kierteellä tarkoitetaan väkivaltaisessa elämässä toistuvia tiettyjä vaiheita. Syklisesti väkivallan prosessi etenee monessa osassa. Ensimmäinen osa on jännityksen kasvaminen, jossa esiintyy erimielisyyttä, välit alkavat kiristyä ja syntyy riitoja. Odotukset, jotka kohdistuvat puolisoon, eivät ole toteutuneet ja tyytymättömyys tilanteeseen ja puolisoon synnyttää riitaa. Riitelyyn voi liittyä myös tuhoamista, tönimistä ja tavaroiden rikkomista. Yleensä erimielisyys jää käsittelemättä, jolloin jännitys kasvaa. Tätä vaihetta seuraa väkivaltainen pahoinpitely. Tavallisesti jokin mitätön asia laukaisee väkivaltaisen teon. Vaiheeseen voi liittyä myös päihteiden käyttöä, jolla tekijä hyväksyttää omaa käytöstään. Pahoinpitelyn jälkeen tilanne rauhoittuu. Alkaa vaihe, jossa väkivallan tekijä pyytää anteeksi, katu tekoaan ja yrittää hyvittää väkivaltaista käyttäytymistään. Ahdistus sekä häpeä saavat tekijän lupaamaan väkivallatonta elämää. Kumpikin puoliso haluaa tilanteen selviävän ja kokija antaa anteeksi. Jonkin aikaa menee hyvin, kunnes hoitamaton väkivalta uusiutuu. Vähitellen väkivalta voi muuttua rajummaksi sekä väkivallankierre pyörii nopeampaa. Anteeksipyytämisen vaiheessa molemmat puoliset haluavat muutosta. Silloin on hyvä aika hakea apua molemmille osapuolille, sillä molemmat uskovat muutoksen mahdollisuuteen. (Ensi- ja turvakotien liitto ry 2017.)

Kuvio 3. Väkivallan kierre (Ensi- ja turvakoti liitto ry 2017, soveltaen)

Väkivallanteon tapahduttua uhrin turvallisuuden tunne ja luottamus ympäröivään maailmaan horjuu. Turvallisuuden tunteen tilalle vaihtuu tunne siitä, että mitä vain voi tapahtua milloin vain. Väkivallan kokija kadottaa hiljalleen tunteen omasta tahdostaan ja hänen itsetuntonsa sekä oman arvonsa tuntonsa hajoaa. Uhrille voi tulla tunne siitä, ettei hän kuulu enää mihinkään ja alkuperäinen minäkuva muuttuu väkivallan tekijän muovaamaksi. Uhri kokee olevansa arvoton ja hän kokee olevansa häpeäksi. Usein uhri kokee väkivallan oikeutettuna häntä kohtaan ja ajattelee ansaitsevansa väkivallanteot, koska on muun muassa häpeäksi. Tekijä kaventaa uhrin tilaa elää rajoittamalla esimerkiksi uhrin persoonallisuutta. Väkivalta on kuitenkin jaksottaista, välissä on lämpimiä ja rauhallisia vaihteita, jolloin väkivallan tekijä pyytelee anteeksi ja lahjoo puolisoaan. Rauhallisen vaiheen aikana uhri alkaa luottaa jälleen tekijään ja kokee helpottuneisuutta. Väkivallan jaksottaisuudella tarkoitetaan sitä, että väkivallan tekoja voi olla päivittäin tai esimerkiksi harvemmin kuin kerran vuoteen. (Lehtonen & Perttu 1999, 51–54.)

Irrottautumisen esteenä olevia tekijöitä voivat olla myös taloudellinen riippuvuus, huoli selviääkö yksin lasten kanssa, pelko hengen menettämisestä, uhri

on liian väsynyt taistellakseen oikeuksistaan, tai kokemus siitä, ettei hän voi enää vaikuttaa elämäänsä (Lehtonen & Perttu, 56–58).

3 Parisuhdeväkivaltatyö

3.1 Parisuhdeväkivallan ennaltaehkäisy

Väkivaltatyöhön kohdistetut palvelut voidaan (Kyllönen-Saarnio & Nurmi 2005, Nietolan 2011, 16 mukaan) jakaa perus- ja erityispalveluihin. Uhrien tunnistaminen, kohtaaminen, tukeminen, lääkärihoito, neuvonta ja ohjaaminen toisiin palveluihin kuuluvat sosiaali- ja terveystoimen peruspalveluihin. Erityispalveluita tarjoavat turvakodit ja niiden avopalvelut sekä jälkihoito, kriisiasunnot, terapeutiset ryhmät, matalan kynnyksen palvelut ja väkivallan kokijoille tarkoitetut neuvontapalvelut. Osa erityispalveluista on kohdentanut auttamistaan tietyille kohderyhmille, kuten seksuaalisen väkivallan kokijoille.

Ewaldsin (2005, 14) mukaan kuntien vastuulla on järjestää ennaltaehkäiseviä palveluja. Jotta tarvittavat palvelut saadaan järjestettyä, tulee eri toimijoiden tehdä yhdessä töitä ennaltaehkäisyn eteen. Kuntien vastuulla on tarjota väkivallan eri osapuolille palveluja; kokijalle, tekijälle sekä väkivaltaa todistaneille. Päättäjillä tulee olla tarpeeksi tietoa parisuhdeväkivallasta sekä sen aiheuttamista seurauksista, sillä heillä on ohjaava sekä koordinoiva tehtävä ennaltaehkäisytyössä.

Lähisuhde- ja perheväkivallan ehkäisytyö on tuotu osaksi kunnan hyvinvointistrategiaa ja turvallisuussuunnittelua. Lisäksi se on otettu osaksi sosiaali- ja terveydenhuollon väestöpohjan ryhmien toimintasuunnitelmaa. Toimintaohjelman toteuttamisesta ja seurannasta, sekä tulosten raportoinnista vastaa väkivallan ehkäisyn koordinaatio- tai yhteistyöryhmä. Väkivaltaa ehkäisevään työhön määritetään kuntien suunnitelmassa poikkihallinnollinen vastuu johtamisesta, jossa määritetään resurssit sekä toimintamallit. Sosiaali- ja terveydenhuollon organisaatiot sisällyttävät myös ennaltaehkäisevän työn tavoitteet ja kehittävät niihin

metodeja. Ideaalitulanteessa jokainen sosiaali- ja terveysalan ammattihenkilö tuntee lähisuhde- ja perheväkivallan erityispiirteet ja tunnistaa väkivallan merkit, sekä osaa ottaa asian puheeksi ohjaten asiakkaan hakemaan apua sekä hoitoa. (Sosiaali- ja terveysministeriö 2008, 20–21.)

Erityisen tärkeää on parantaa ennaltaehkäisevää työtä lasten ja nuorten parissa, esimerkiksi varhaiskasvatuksen, koulu yhteisöjen sekä kotikasvatuksen parissa. On tärkeää, että lapset ja nuoret saavat asennekasvatusta väkivallattomaan käyttäytymiseen. Lapset tarvitsevat tietoa omista oikeuksistaan, kaltoinkohtelusta yleisesti sekä tunnetta turvallisuudesta. Jos kasvatuksella tavoitellaan väkivallattomuutta, tulee siihen sisällyttää koskemattomuuden ymmärtämistä, tietoa seksuaalioikeuksista sekä toimintaohjeita ongelmatilanteisiin. Neuvoloihin, varhaiskasvatukseen sekä koulu ympäristöön on sisällytetty turvataitokasvatusta. Neuvoloissa käytetään parisuhdeväkivallan seula, jolla voidaan kartoittaa raskaana olevien sekä vasta synnyttäneiden naisten kokemaa väkivaltaa. Seuloilla voidaan mahdollistaa varhainen puuttuminen väkivaltaan. Eri alojen ammattilaiset kunnissa sekä sosiaali- ja terveydenhuollon yksiköissä tekevät kehittämistyötä väkivallan tunnistamisen edistämiseksi. (Sosiaali- ja terveysministeriö 2008, 22–23.)

3.2 Parisuhdeväkivallan puheeksi ottaminen

Väkivallan tekijä etsii oikeutusta käyttämälleen väkivallalle ja syyllistää usein myös toista osapuolta. Työntekijästä tilanne voi näyttää normaalilta riitatilanteelta, sillä huomio siirretään pois väkivallan teosta. Työntekijän tehtävänä on varmistaa, kuka on väkivallan kokijana. Tämä on helpointa kysymällä itseltään kysymykset: kuka pelkää, ketä kontrolloidaan, kuka on alistettu/riippuvainen? Työntekijän on tärkeää ensivaiheessa pitäytyä tietyissä periaatteissa, joiden avulla hän auttaa väkivallan kokijaa, sekä itseään eteenpäin. (Lehtonen & Perttu 1999, 77.)

Työntekijään liittyy myös asioita, jotka voivat vaarantaa parisuhde- ja perheväkivallan tunnistamista, ilmoitusta ja hoitoa. Työntekijä ei välttämättä huomaa väkivaltaa, vaan lähtee mukaan toisen osapuolen väkivallan vähättelyyn. Työnte-

kijällä voi olla ennakkokuva siitä millainen on väkivaltainen tekijä tai millainen on uhri. Työntekijä voi myös jättää asiakkaan väkivallan huomiotta, jottei huomaisi itse olevansa väkivaltainen. Lisäksi työntekijä voi sulkea silmänsä väkivallalta myös sen vuoksi, jos hänellä itsellään on käsittelemättömiä väkivallan kokemuksia. Usein työntekijä pelkää asiakkuuden menettämistä, mikäli väkivaltaan puututaan. Myös omien kykyjen ja osaamisen vähättely voi aiheuttaa uskalluksen puutetta ja haluttomuutta ottaa väkivalta esille. Lisäksi pelko omasta tai perheen turvallisuudesta voi aiheuttaa haluttomuutta puuttua tilanteeseen. Vastuu työntekijän turvallisuudesta on ensisijaisesti työnantajalla. Toinen ääripää on taas yli-innokas työntekijä, joka liian kiihkeästi pyrkii auttamaan. Tällaisessa tilanteessa uhria ei kuulla ja tarjotaan nopeasti vakioratkaisuja. (Holma 2005, 166–169.)

Lehtosen ja Pertun (1999, 77–78) mukaan työntekijän tehtäviin väkivaltatyössä kuuluu useita tärkeitä asioita. Työntekijän on tärkeää ensimmäisessä kontaktissa tärkeää osoittaa roolissaan kokijalle myötätuntoista, ei-tuomitsevaa huolenpitoa, jossa kokija voi luottaa siihen, että työntekijä on ammattitaitoinen. Työntekijän ei pidä kysyä kysymyksiä, joilla hän voi saada uhrille olon, että tämä on vastuussa väkivallan kohteeksi joutumisesta. Tällaisia kysymyksiä ovat esimerkiksi ”miksi hän pahoinpiteli sinut” tai ”tiesitkö jo naimisiin mennessäsi hänen olevan väkivaltainen?” Toisekseen väkivallasta pitää kysyä suoraan. Kysyttäessä suoraan on tärkeää, että katsekontakti on suoraan vastaajaan. Työntekijä saattaa ajatella, ettei kysymykseen haluta vastata, mutta yleensä kysymykseen vastataan avoimesti. Väkivallan kokija tuntee helpotusta, sillä työntekijä ottaa vastuuta asiasta. Kysymys täytyy kuitenkin esittää silloin kuin väkivallan tekijä ei ole paikalla. Suositeltavaa olisi, että aikuisikäisiltä naisilta kysyttäisiin eri vastaanotoilla rutiininomaisesti väkivaltaan liittyviä kysymyksiä. Hyviä kysymyksiä ovat esimerkiksi: ”Onko puoliso tai joku muu läheinen henkilö käyttäytynyt väkivaltaisesti sinua kohtaan viimeisen vuoden aikana? Jos on, kuinka monesti?” tai ”Pelkäätkö puolisoasi tai toista tärkeää henkilöä elämässäsi?” Kolmanneksi yleisen tiedon antaminen on tärkeää, ettei uhri tunne itseään oudoksi tai poikkeukseksi. Myös väkivallan vaikutuksista lapsiin olisi hyvä kertoa, sekä väkivallan toistuvasta kierteestä.

Korkeela-Leppälän (2001, 49–50) mukaan työntekijän on tärkeää ottaa selkeä kanta väkivaltaan. Väkivalta on Suomen lainsäädännössä määrätty rikokseksi. Kaikenlainen fyysinen ja henkinen vallankäyttö on väärin. Teko tuomitaan, eikä teon tekijää. Asiakkaan kuunteleminen ja vaihtoehtojen tarjoaminen ovat asiakasta kunnioittavaa työskentelyä. Kun työntekijä on todentanut realiteetit ja antanut faktatietoa, on asiakkaan tehtävä itse päätöksensä. Perheväkivallan kohteena olevien kanssa työskenneltäessä on tärkeää, ettei työntekijä tee päätöksiä uhrin puolesta tai käytä valtaa häntä kohtaan. Väkivallan kokija on tottunut tilanteeseen, jossa toinen sanelee mitä heidän pitää tehdä. Väkivallatyössä on tärkeää, että työntekijöillä on paljon tietoa. Työntekijöiden täytyy luottaa eri viitekehyksistä huolimatta muiden työntekijöiden ammattitaitoon. Muilla työntekijöillä voi olla erilaisia, itselle vieraita, tapoja toimia, mutta ne voivat olla yhtä hyviä joita itse käyttää.

Väkivaltaa kokeneen auttamisessa ensimmäinen asia on katsella tilannetta uhrin silmin ja pyrkiä tavoittamaan kokijan järkkynyt ja hajonnut todellisuus. Käsitellessään väkivaltaa työntekijän täytyy tuntea itsensä turvalliseksi sekä luottavaiseksi, sillä työntekijän oma sisäinen turvallisuudentunne auttaa uhria tilanteessa saavuttamaan tunteiden hallintaa. Koska kokijan maailma on kaoottisin heti väkivallan kokemuksen jälkeen, voivat hänen reaktionsa olla primitiivisellä tasolla. Tämän vuoksi kokija tunnistaa herkästi työntekijän mahdolliset kielteiset asenteet, epäuskon tai pyrkimyksen pysyä etäällä. Alkuvaiheessa tarkoituksena on saada selviytymis- ja eheytymisprosessia käyntiin. Tämä mahdollistuu, jos kokijalle saadaan luotua turvallisuuden ja hallinnan tunne. Tunteen rakentamiseen voi mennä jopa vuosia aikaa. Uhri voi olla vahvasti sokissa, jolloin hän saattaa esimerkiksi kieltäytyä kehon tutkimuksesta. Häntä ei saa pakottaa, vaan ensisijaisesti häneen on saatava kontakti. Alkuvaiheessa liika kysely tai selittämään pyytäminen ei ole asianmukaista, tärkeintä on rauhallinen työntekijän läsnäolo, katsekontakti ja esimerkiksi kädestä pitäminen. Lyhyitä kysymyksiä voi esittää, mikäli kokija voi vastata niihin lyhyesti. (Lehtonen & Perttu 1999, 72–73.)

Kuten Korkeela-Leppälän, myös Lehtosen & Pertun mukaan (1999, 74–75) uhri voi jäädä kiinni väkivallan aiheuttamaan loukkuun, mikäli työntekijän käyttäyty-

minen on leimaavaa. Tällä tarkoitetaan työntekijän ammatillista vallankäyttöä suhteessa kokijaan. Väkivallan kokijan irrottautumista ja omien voimavarojen käyttämistä lisää työskentelymalli (Kuvio 4 Kuvio 4), jossa häntä tuetaan ammatillisin keinoin.

1. Kunnioita suhteen luottamuksellisuutta

- kaikki keskustelut on käytävä kahden kesken --> ei muita perheenjäseniä läsnä
- näin varmistat hänen turvallisuutensa

2. Usko ja tee uhrin tunteet sekä kokemukset oikeutetuiksi

- kuuntele ja usko häntä
- vastaanota hänen tunteensa ja anna hänen tuntea
- hän ei ole yksin, monilla uhreilla on samankaltaisia kokemuksia

3. Tuo esiin epäoikeudenmukaisuus

- uhuriin kohdistunut väkivalta ei ole hänen syynsä
- kukaan ei ansaitse tulla kohdelluksi väkivaltaisesti

4. Kunnioita uhrin itsemääräämisoikeutta

- kunnioita uhrin oikeutta tehdä päätöksiä oman elämänsä suhteen
- hän on oman elämänsä asiantuntija

5. Auta uhrin suunnittelemaan omaa turvallisuuttaan

- miten hän on huolehtinut turvallisuudestaan aiemmin, toimiko se?
- onko hänellä turvallinen paikka, jonne tarvittaessa paeta?

6. Auta uhrin löytämään tarkoituksenmukaisia palveluja

- ota selvää kuntasi palveluista
- onko kunnassasi päivystävää puhelinta ja turvakotia?

Kuvio 4. Ammatillinen tukeminen (Perttu 1999, soveltaen)

3.3 Turvallisuuden varmistaminen ja jatsoon ohjaus

”Jokaisella on oikeus elämään sekä henkilökohtaiseen vapauteen, koskemattomuuteen ja turvallisuuteen” (Suomen perustuslaki 731/1999).

Väkivallan kokijan kanssa työskenneltäessä on huomioitava turvallisuusnäkökulma. Tarkistetaan uhrin turvan tarve, voidaan esimerkiksi ehdottaa turvakotia ja keskustella mahdollisista turvallisista paikoista, joihin häden hetkellä voi mennä. Väkivallan kokijan kanssa tehdään myös turvasuunnitelma, jossa käydään läpi, miten turvallisuutta voidaan lisätä kotona tai muualla. Lisäksi häntä voidaan ohjata pakkaamaan itselleen turvalaukku, johon kerätään poissaoloa varten tarpeelliset tavarat kuten hygieniatarvikkeet ja tärkeitä puhelinnumeroita. Tämän jälkeen voidaan tehdä vaaran arviointi ja pyrkiä sitä kautta ennakoimaan sen muuttumista esimerkiksi sanallisesta fyysiseksi. Vaaran arviointia voi toteuttaa yhdessä kokijan kanssa siihen suunnatun lomakkeen avulla. Mikäli väkival-

lan kokija on ollut fyysisen väkivallan kohteena, ohjataan hänet aina lääkärin vastaanotolle. Tämän lisäksi häneltä kysytään seksuaalisesta väkivallasta. Lisäksi väkivallan kokijalle kerrotaan juridisista oikeuksista, kuten rikosilmoituksen tekemisestä. Työntekijä avaa myös rikosprosessin kulkua, josta usein ei ole kokijalla tietoa. Myös muista palveluista annetaan tietoa. Uhrille annetaan jatkoon välineitä, joiden kautta hän itse voi tehdä valintoja tulevan suhteen. Koska väkivaltaa kokeneilla on usein itsetuhoisia ajatuksia, on hyvä kysyä myös itsemurha-ajatuksista sekä päihteiden käytöstä. Uhrin kertomus ja vastaanottokäynti ovat tärkeää kirjata jatkotoimenpiteitä ja oikeustoimia varten, lisäksi uusintakäynnistä on tärkeää sopia. Uusintakäynti olisi hyvä saada viimeistään kolmen päivän päähän tapahtuneesta ja olisi tärkeää, että työntekijä olisi sama kuin akuutissa tilanteessa. (Lehtonen & Perttu 1999, 78–82.)

Ahola & Ahola (2016, 17) pitävät tärkeänä väkivaltatyössä hyvää yhteistyösuhdetta, jossa asiakas tulee kuulluksi ja kokee itsensä arvostetuksi. Hyvänä tuloksena pidetään tilannetta, jossa asianosaisten kesken löydetään yksimielisyys muutostoiveista sekä keinoista, joilla ne voidaan saavuttaa. Vaikuttavuutta voidaan mitata myös sen mukaan, että väkivallan kierre saadaan katkaistua ja väkivallan tekijä ottaa teoistaan vastuun.

3.4 Väkivallan tekijän auttaminen

Lehtonen & Perttu (1999, 110) esittelevät kaksi erilaista auttamismallia. Ensimmäinen korostaa tekijän tunne-elämän ongelmia, joista väkivaltainen käyttäytyminen johtuu. Tunne-elämän ongelmia käydään läpi erilaisissa terapiaryhmissä, joissa väkivallan tekijä nähdään haavoittuvaisena uhrina. Terapiaryhmässä on kuitenkin vaara, että tekijän rooli tunne-elämän uhrina korostuu ja tekijän vastuu väkivallanteosta vähenee.

Toinen auttamismalli korostaa tekijän käyttäytymisen säätelyn roolia väkivallanteossa. Hoitona käytetään vihan hallintaan pohjautuvia hoito-ohjelmia ja pyritään tarkastelemaan tekijän tuntemuksia sekä käyttäytymistä väkivallan kierteen eri vaiheissa. Toisessa auttamismallissa ongelmaksi nousee tekijän kontrolloi-

van väkivaltaisen käyttäytymisen kohdentuminen uhuriin. Tekijä ei käytä väkivaltaa esimerkiksi työtovereita tai muita läheisiä kohtaan. Tekijän selittää parisuhdeväkivaltaa toisen osapuolen provosoivalla käyttäytymisellä. (Lehtonen & Perttu 1999, 111.)

4 Aikaisempia tutkimuksia sekä aihetta käsitteleviä teoksia kootusti

Suomessa parisuhdeväkivaltaa, perheväkivaltaa ja lähisuhdeväkivaltaa on tutkittu enenevässä määrin esimerkiksi opinnäytetöissä sekä pro graduissa. Tutkimuksissa on tehty myös vertailua kansainvälisellä tasolla.

Tutkimuksen kohteena voi olla esimerkiksi parisuhdeväkivallan yleisyys, kulttuurisidonnaisuus, sukupuolistuneisuus, sekä vaikutukset ja kustannukset yhteiskunta- ja yksilötasolla. Kohde ja näkökulmat vaihtelevat kyseessä olevan kirjallisuuden mukaan. Tutkimukset painottuneet heteroseksuaaliseen näkökulmaan, jossa mies toimii väkivallan tekijänä ja nainen on uhrina. Lähivuosina on ryhdytty tutkimaan parisuhdeväkivaltaa myös miesuhriuden näkökulmasta. Verrattaessa esimerkiksi uhrin näkökulmaan, työntekijää koskevia tutkimuksia on tehty vähemmän. Yleensä tutkimuksissa kylläkin sivuutetaan työntekijän roolia. Työntekijän roolia tuodaan julki puheeksi ottamisen kannalta ja työntekijöille annetaan tutkimuksissa ohjeita väkivaltatyöhön.

Esimerkiksi Aune Flinck on kirjoittanut Akateemisen väitöskirjan ”Parisuhdeväkivalta naisen ja miehen kokemana”, jossa työntekijän näkökulmaa oli hyvin vähän. Väitöskirjassa keskityttiin uhrien kokemuksiin (Flinck, 2006.) Marita Husso puolestaan tutkii omassa väitöskirjassaan yleisesti parisuhdeväkivaltaa ilmiönä kirjassaan ”Parisuhdeväkivalta – Lyötyjen aika ja tila. Myös tässä tutkimuksessa työntekijän rooli oli mitätön, vaikkakin muuten parisuhdeväkivaltaa kuvataan laajasti (Husso, 2003.)

Alkuvuodesta 2017 ilmestyneessä kirjassa, Sukupuolistunut väkivalta – Oikeudellinen ja sosiaalinen ongelma, tiivistetään vuosina 2003–2013 Helsingin yliopistolla pidetty monitieteinen luentosarja. Pääosin kirjaa kirjoittamassa ovat olleet henkilöt, jotka ovat osallistuneet luentosarjan toteuttamiseen. Sukupuolistunut väkivalta – Oikeudellinen ja sosiaalinen ongelma, on kohdennettu eri alojen työntekijöille, jotka tekevät väkivaltatyötä. Kirjassa käsitellään esimerkiksi väkivallan sukupuolistuneisuutta, väkivaltatyötä miesten kanssa, sallassapito- ja ilmoitusvelvollisuutta, seksuaalista väkivaltaa ja parisuhdeväkivallan tunnistamista rikosoikeudellisessa järjestelmässä (Niemi, Kainulainen & Honkatukia, 2017.)

5 Opinnäytetyön tarkoitus, tavoite ja tutkimuskysymykset

Opinnäytetyön tarkoituksena on selvittää, millaisena työntekijän rooli ja tehtävät parisuhdeväkivaltatyössä nähdään valikoiduissa sosiaali- ja terveysalan ammattilehtien tieteellisissä artikkeleissa.

Opinnäytetyön tavoitteena on tuoda julki työntekijän näkökulmasta, millaisiin asioihin kiinnitetään huomiota ja mitä pidetään tärkeinä asioina työskennellessä parisuhdeväkivallan työkentällä.

Tutkimuskysymykset ovat:

1. Millaisena työntekijän rooli nähdään parisuhdeväkivaltatyössä valikoiduissa tieteellisissä artikkeleissa?
2. Millaisena työntekijän tehtävät nähdään parisuhdeväkivaltatyössä valikoiduissa tieteellisissä artikkeleissa?

6 Aineiston valinta ja analysointi

6.1 Laadullinen tutkimus

Kvalitatiivisessa eli laadullisessa tutkimuksessa lähtökohtana on kuvata todellista elämää. Moninaisen todellisuuden hahmottamiseksi tutkimuksen kohdetta pyritään tarkastelemaan mahdollisimman kokonaisvaltaisesti. Tulokseksi laadullisessa tutkimuksessa voimme saada ehdollisia selityksiä aikaan ja paikkaan rajoittuen. Kvalitatiivisen tutkimuksen päämääränä on löytää uusia tosiasioita, eikä todentaa jo tiedettyjä väittämiä. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2008, 157.) Laadullisessa tutkimuksessa käytetään metodeja, joissa tutkittavien näkökulmat pääsevät esille. Metodeja ovat esimerkiksi osallistuva havainnointi, erilaiset haastattelut sekä tekstimateriaalien diskursiivinen analyysi. (Hirsjärvi ym. 2008, 160.) Tutkimusmenetelmällä tarkoitetaan niitä käytäntöjä, joiden avulla tuotetaan havaintoja, sekä niitä sääntöjä, joiden mukaan havaintoja voidaan edelleen muokata ja tulkita. Ilman määriteltyä metodologiaa tutkimus muuttuu helposti tutkijan näkemysten kokemusperäiseksi todisteluksi. (Alasuutari 2011, 82–83.)

Opinnäytetyössä käytetään laadullista tutkimusmenetelmää, koska tutkimuskysymys kohdentui vertailemaan, millaisia rooleja parisuhdeväkivaltaan liitetään sosiaali- ja terveysalan ammattilehtien artikkeleissa. Kun opinnäytetyöprosessi alkoi, oli tarkoituksena tarkastella, miten kaikkia eri rooleja kuvattiin ja miten niitä käsiteltiin, joten laadullinen menetelmä tuntui sopivalta.

6.2 Aineiston valinta

Aineiston keräämistä aloittaessa haluttiin keskittyä tutkimaan artikkeleita. Tiedonhaku toteutui Karelia-Ammattikorkeakoulun tiedonhaun klinikan avulla, jossa opastettiin käyttämään eri tietokantoja. Aineiston keruu alkoi hakusanoilla parisuhdeväkivalta, perheväkivalta ja lähisuhdeväkivalta. Artikkelimateriaalin etsi-

minen tapahtui internetin Arto- ja Aleksis -artikkelitietokannoista. Pian kuitenkin huomattiin, että Aleksis-tietokanta on käyttötarkoitukseen sopivampi ja sieltä löytyi laadukkaampaa materiaalia tähän opinnäytetyöhön. Hakusanat valittiin tutkimuskysymyksen mukaisesti, mutta koska hakusanat ovat liitännäisiä toisiinsa ja hakutuloksia kertyi paljon, rajautui hakusanaksi pääasiallisesti parisuhdeväkivalta.

Artikkelit valikoituivat sosiaali- ja terveystieteiden ammattilehdistä sekä ammattiliiton lehdistä, kuten Duodecim, Sosiaalilääketieteellinen aikakauslehti, Suomen lääkärilehti, Janus, Tesso, Talentia ja Enska. Pian artikkelien valintakriteeriksi muodostui tieteellisyys, sillä toteutuksena on laadullinen opinnäytetyö. Lähdemateriaalista rajautui pois esimerkiksi ammattiliittojen lehdet ja keskityttiin artikkeleihin, joissa toteutetaan tai käsitellään parisuhdeväkivaltaan liittyvää tutkimusta. Pois rajautuivat myös artikkelit, joissa asiasanana oli lähisuhdeväkivalta tai perheväkivalta, sillä tieteelliset artikkelit ovat pituudeltaan sen verran pitkiä ja materiaalia koostui tarpeeksi. Artikkelien valintamääränä oli se, ettei materiaali ole liian vanhaa, jolloin tieto olisi mahdollisesti vanhentunutta. Tutkimukseen valikoitui mukaan artikkeleita, jotka olivat näkökulmiltaan eriäviä suhteessa toisiinsa ja näin ollen tutkimusmateriaalista tuli kattavampi. Lopullinen aineistomateriaali koostui seitsemästä näkökulmiltaan eriävästä artikkelista aikaväliltä 2008–2016. Sivumääriä aineistolle koostui 85.

6.3 Aineiston analyysi

Havaintojen pelkistäminen tarkoittaa sitä, että aineistoa tarkastellaan aina tietystä näkökulmasta ja valitun näkökulman perusteella yritetään löytää aineistosta jotakin uutta ja merkittävää. Aineistoa tarkasteltaessa kiinnitetään huomiota vain siihen, mikä on olennaisinta kysymysasettelun ja teoreettisen viitekehyksen kannalta. Aineistosta tehdään ensin niin sanottuja ”raakahavaintoja”, jonka jälkeen havaintojen määrää vielä karsitaan ja havaintoja yhdistetään niiden yhteisten tekijöiden, kuten piirteiden ja nimittäjien perusteella. Aineistosta pyritään löytämään näytteitä ilmiöistä, joita artikkeleissa käsitellään. Aineistosta ei kuitenkaan tule muodostaa tyyppitapauksia tai pyöristää havaintoja keskiarvoiksi. Laadullisessa analyysissä yksikin poikkeus kumoaa säännön, jolloin asiaa

pitää miettiä uudelleen. Erot havaintojen välillä antavat vinkkejä siitä, mistä jokin asia johtuu tai mikä tekee sen ymmärrettäväksi. Kun aineisto on käyty läpi ja havainnot tiivistetty, laadullisessa tutkimuksessa havaintojen pohjalta tehdään merkitystulkinta tutkittavasta ilmiöstä. (Alasuutari 2011, 40–46.)

Laadullista aineistoa voidaan käsitellä muun muassa teemoittelemalla, tyypittelemällä ja erittelemällä sisältöä (Hirsjärvi ym. 2008, 219). Alkuperäisen tutkimuskysymyksen pohjalta listattiin teemoittelun pohjaksi väkivaltaan liittyviä rooleja ja ominaisuuksia, joita oletettiin artikkeleista löytyvän. Näitä olivat esimerkiksi uhri, tekijä, sukupuoli, parisuhdestatus, koulutustausta, seksuaalinen suuntautuminen, lapset, mielenterveys, päihteet ja väkivallan teon motiivit. Artikkeleita tutkiessa nousi esiin myös muita ominaisuuksia, kuten väkivallan kesto, monikulttuurisuus ja lapsuuden kokemusten vaikuttavuus.

Ennen artikkelien lopullista valintaa kaikki artikkelit, jotka vaikuttivat hyviltä vaihtoehdoilta, tulostettiin sekä kopioitiin. Tässä vaiheessa artikkeleita oli 12 kappaletta. Tähän mennessä valikoiduista artikkeleista värikoodattiin kaikki mielenkiintoiset roolit sekä ominaisuudet (liite 2a). Tämän jälkeen aloitettiin tekemään alustavaa Excel-taulukkoa eri ominaisuuksista värikoodeineen (liite 2b). Kaikki artikkelit käytiin läpi värikynien kanssa läpi (liite 3) ja tarkoituksena oli laittaa kaikista artikkeleista eri ominaisuudet ylös taulukkoon ja tarkastella sen jälkeen tuloksia. Pian huomattiin, että tästä syntynyt materiaali oli liian laaja-alaista. Näin ollen rajattiin tutkimus uhrin ja väkivallan tekijän rooliin, joista tehtiin taulukkoa värikoodeineen. Työstettyä materiaalia jonkin aikaa, huomattiin, että työntekijöiden roolia ja tehtävää käsitellään myös artikkeleissa. Koska työntekijän näkökulmaa tieteellisissä artikkeleissa ei ole pohdittu, ajateltiin työntekijälähtöisen tutkimuskysymyksen olevan hyödyllisempi jatkon kannalta.

Tämän vuoksi aihetta ja viitekehystä rajattiin ja tarkennettiin työntekijälähtöiseksi. Alasuutarin (2011, 83–84) mukaan aineiston luonne asettaa rajat sille, millainen tutkimuksen teoreettisesta viitekehuksesta muodostuu ja millaisia tutkimusmetodeja kannattaa käyttää. Laadulliseen tutkimukseen kuuluu tarkastella ilmiötä monesta näkökulmasta, joten teoreettinen viitekehys määrittyy aineistosta tehtyjen havaintojen perusteella. Teoreettinen viitekehysten tarkentuminen

mahdollisesti aineiston karsimisen. Kun oltiin päädytty työntekijänäkökulmaan, rajautui useita artikkeleita pois ja tutkimuksen kohteen tarkempi määrittäminen havaintojen pohjalta teki osasta havainnoista myös turhia. Esimerkiksi uhrin ja tekijän roolien käsittelyn tarkastelun sijaan aloitettiin etsimään tarkempia huomioita siitä, kuinka työntekijän roolia ja tehtävää artikkeleissa käsiteltiin. Huomioita nostettiin ylös värikoodien avulla ja sen jälkeen tehtiin Word-tilausartikkeleista, joihin kirjoitettiin ylös kaikki mitä artikkeleissa mainittiin työntekijän roolista. Tämän taulukon jälkeen koostettiin vielä erillinen tarkennettu taulukko työntekijän roolista sekä tehtävistä (liite 4). Taulukossa näkyy artikkelin numero, artikkelin ja tekijöiden nimet, lehti, julkaisukoodi, artikkelin näkökulma, työntekijän rooli sekä tehtävät.

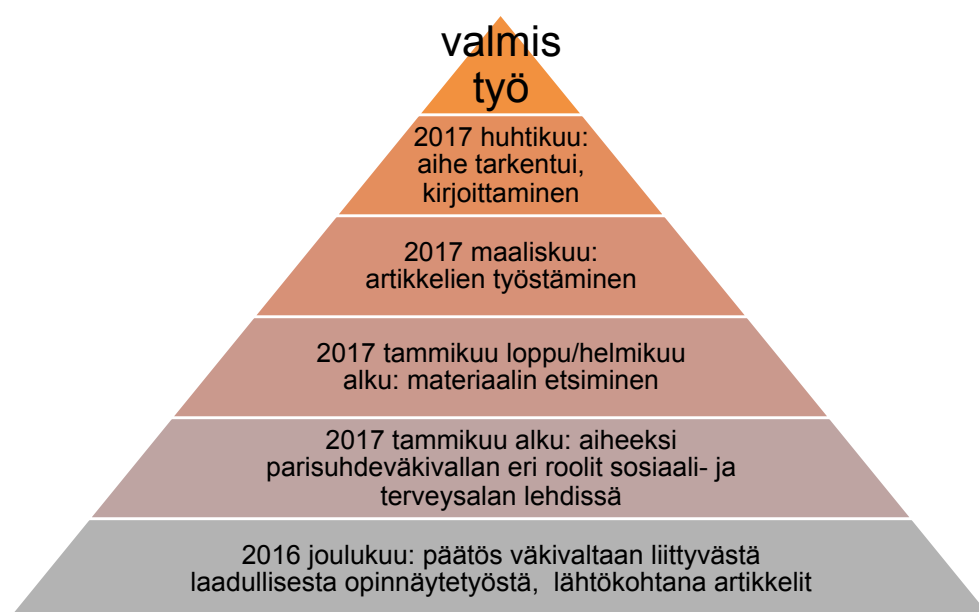
7 Opinnäytetyöprosessi

Aikaisempien ikävien kokemusten johdosta selkeytyi, että opinnäytetyö tuotetaan ilman toimeksiantajaa. Koska opiskelujen ohessa on oltu vakitöissä ja jotta sopiva intensiivinen työskentelyaikataulu mahdollistuu, tehtiin opinnäytetyö yksilötyönä.

Tämän opinnäytetyön ajatustyöskentely alkoi useita vuosia sitten opiskelujen ohessa. Itseäni on aina kiinnostanut parisuhde-, perhe-, ja lähisuhdeväkivalta ja jo seitsemännellä luokalla tein esitelmän perheväkivallasta. Ajattelin jo ensimmäisenä sosiaalialan opiskeluvuonna, että haluan tehdä opinnäytetyöni miehiin kohdistuvaan väkivaltaan liittyen. Kuitenkin aiheesta ehdittiin tehdä opinnäytetyö Karelia Ammattikorkeakoulussa ennen minun opinnäytetyöprosessin alkamista, joten aloin etsiä uutta aihetta. Tein opiskeluihini kuuluvan kehittämistyönharjoitteluni VÄISTÖ 2014–2015 -hankkeella, joka keskittyi lähisuhdeväkivaltatyöskentelyyn. Joulukuussa 2016 aloitin opinnäytetyöprosessini, tiesin haluavani tehdä väkivalta-aiheeseen liittyvän opinnäytetyön. Prosessi eteni aiheen valikoitumisella, pienryhmätapaamisilla sekä itsenäisen työskentelyn merkeissä. Pääpaino opinnäytetyöprosessissa on ollut intensiivisessä työ-

tahdissa sekä työotteessa, tutkimusmateriaalin löytämisessä ja analysoimisessa.

Opinnäytetyötä työstettiin aikavälillä joulukuu 2016–huhtikuu 2017 (Kuvio 5). Joulukuun aikana päätin tehdä laadullisen opinnäytetyön, joka liittyy väkivaltaan. Pienryhmätapaamisessa selkiytyi artikkelitutkimuksen mahdollisuus. Tammikuun alussa aiheeni rajautui parisuhdeväkivallan eri rooleihin sosiaali- ja terveysalan ammattilehdissä. Tammikuun loppupuolella ja helmikuun alussa etsin materiaalia opinnäytetyöhöni. Artikkelien rajaaminen, työstäminen, tutkiminen ja tulosten etsiminen tapahtuivat maaliskuun aikana. Opinnäytetyötä on kirjoitettu ja työstetty huhtikuun 2017 aikana, jonka alussa opinnäytetyön aihe spesifioitui. Teorialähteitä etsin siitä lähtien kun tiesin opinnäytetyöni aihealueen.

Kuvio 5: Kohti valmista opinnäytetyötä

8 Tulokset

Sosiaali- ja terveysalan ammattilehtien tieteellisissä artikkeleissa työntekijän rooli ja tehtävät parisuhdeväkivaltatyössä ovat laaja-alaisia ja näkökulman mukaan vaihtelevia. Yleisesti artikkeleissa keskitytään laajemmin uhrin ja tekijän rooleihin. Työntekijän tehtävien ja roolin esiin nostaminen vaihtelee artikkelin

näkökulman mukaan. Esimerkiksi artikkelissa numero 3 käsiteltäessä työntekijän ohjaamaa kokijan toimijuutta, työntekijän rooli ja tehtävät ovat pääosassa. Toisaalta taas artikkelissa numero 7 ei käsitellä ollenkaan työntekijän tehtäviä. Jokaisen artikkelin tulokset on avattu erikseen, jonka jälkeen on käsitelty yleisesti artikkeleista nousseita pääteemoja. Aineiston muodostavat tieteelliset artikkelit ovat lueteltu liitteessä 1. Opinnäytetyön tavoitteeseen päästiin, sillä työntekijän roolia ja tehtäviä kuvattiin monesta eri näkökulmasta (kuvio 6).

Brusila (2008) keskittyy artikkelissa numero 1 parisuhdeväkivaltatyöhön vastaanotolla ja työntekijän vastuuta korostetaan kirjaamisen näkökulmasta. Artikkelissa painotetaan henkilökunnan työnohjauksen sekä koulutuksen tarvetta, koska parisuhdeväkivaltatyön pitäisi olla kriisityötä tukevaa sekä strukturoitua työtä. Asiakkaiden kokemusten mukaan suurimmat huolenaiheet vastaanotolla ovat, etteivät he kokeneet saaneensa hyvää hoitoa tai, että he tulivat vähäteltyiksi tai työntekijää ei kiinnostanut. Eniten negatiivista palautetta asiakkaat antoivat jatkohoitoon ohjaamisen vähyydestä. Fyysinen vamma tutkittiin, mutta tuki- ja apumahdollisuuksista ei annettu tietoa ja kaksi kolmasosaa oli jätetty kokonaan ohjaamatta muiden palveluiden piiriin. Työntekijöiden pitäisi saada tietoa hoitoketjusta ja oman alueen tukipalveluista väkivaltatilanteessa. Lisäksi artikkelissa korostetaan ilmoitusvelvollisuutta, esimerkiksi lastensuojeluilmoituksen tekeminen tilanteessa, jossa lasten turvallisuudesta herää huoli. Artikkelin lopussa kiteytyy ajatus siitä, että jos perhettä tuetaan tarpeeksi varhaisessa vaiheessa, voidaan vaikuttaa sillä myös tulevien sukupolvien hyvinvointiin.

Hietamäki, Husso & Huttunen (2015) keskittyvät artikkelissa numero 2 lasten ja nuorten havainnoinnin näkökulmasta sukupuolieroihin väkivallan yleisyydessä ja sen havaitsemisessa. Artikkelissa tulee ilmi, että parisuhdeväkivalta on kahdella tasolla sukupuolistunutta; naisiin ja miehiin kohdistuneen väkivallan yleisyyden sekä tyttöjen ja poikien havaintojen näkökulmasta. Äitiin kohdistunutta väkivaltaa kertoo havainneensa suurempi osa lapsista ja nuorista. Tytöt havainnoivat yleisesti enemmän parisuhdeväkivaltaa ja sen eri muotoja kuin pojat. Selityksinä pohditaan esimerkiksi sitä, että poikien nähden tapahtuu vähemmän väkivallantekoja, tyttöjen perheissä esiintyy vähemmän parisuhdeväkivaltaa tai tytöt viettävät enemmän aikaa kotona ja sen vuoksi altistuvat todennäköisem-

min väkivaltatapauksille. Työntekijöiden roolia ja tehtävää artikkelissa kuvataan tyttöjen ja poikien odotuksiin ja oletuksiin kohdentamisen näkökulmasta. Käytännön työssä tulisi ottaa huomioon sukupuolistuneiden ajatusmallien voiman vaikutus lasten ja nuorten toimintaan. Lisäksi heihin kohdistuvat odotukset olisi hyvä tiedostaa ennaltaehkäisevässä väkivaltatyössä ja väkivaltaa kohdanneiden henkilöiden selviytymistä tuettaessa. Lähtökohtaisesti artikkelissa pyritään nostamaan sukupuolisensitiivisen lähestymistavan merkitystä lasten ja nuorten kanssa työskennellessä.

Lehtikangas & Virkki (2014) artikkelissa numero 3 tutkivat monikulttuurisuutta ja sukupuolta parisuhdeväkivaltaa kokeneiden naisten toimijuutta tukevassa auttamistyössä. Artikkelissa työntekijän näkökulma on vahvasti esillä. Lähtökohtaisesti artikkelissa tuodaan julki, että väkivallan toimijuuden ja rajoitteiden tulkinnoissa on merkitys, sillä auttamistyön tavoitteita sekä keinoja koskevat käsitykset vaikuttavat työkäytäntöihin ja asiakkaan saamiin palveluihin. Tärkeintä on miten työntekijä määrittää eroja ja millaisia seurauksia näillä määrittelyillä on yhteiskunnallisiin valta- ja hallintosuhteisiin. Olennaista onkin työntekijänä nähdä kulttuuri monimerkityksisinä, moniäänisinä, vaihtelevina ja jatkuvasti haastettuina sekä uudelleen ohjattuina ilmiöinä, jotka muodostuvat suhteessa erilaisiin yhteiskunnallisiin prosesseihin. Kokijan toimijuutta koskevassa keskustelussa parisuhdeväkivalta tilanteessa, on tärkeä huomioida myös sukupuolen ja kulttuurin lisäksi sosioekonominen asema, seksuaalinen suuntautuminen sekä valtasuhteet, ilman, että yksittäinen tekijä määrittäisi liikaa uhria.

Lehtikankaan & Virkin (2014) mukaan toimijuuden auttamistyö jaetaan yleisesti tarjolla olevaan eli käytännössä etnisesti suomalaisen auttamiseen sekä monikulttuurisessa väkivaltatyössä tavoiteltavaan toimijuuteen. Yleisesti tarjolla olevan väkivaltatyön tavoiteltava toimijuus jakautuu vastuullistamiseen ja psykososiaalisen voimauttamiseen. Vastuullistamisessa ei työntekijä ota huomioon toimijuuden rajoitteita, vaan korostetaan lähtökohtaisesti vahvaa toimijuutta. Väkivallan kokija nähdään vastuullisena ongelman ratkaisussa. Tässä mallissa sivuutetaan ennen kaikkea tekijän ja yhteiskunnan sekä palvelujärjestelmän vastuu ongelman ratkaisussa. Työntekijät vastuullistamisessa työstävät ristiriitaa joka syntyy väkivallan kokijan toiminnan vaikuttaessa irrationaaliselta ja

häntä vahingoittavalta, esimerkiksi jos uhri palaa takaisin väkivallan tekijän luo. Vastuullistamisessa ei nähdä väkivallan tekojen kokemisen vaikutusta toimintakykyyn. Psykososiaalisessa voimattamisessa väkivaltaongema on yksilötasolla siitä huolimatta, että huomioidaan väkivallan traumatisoiva vaikutus ja uhrin psyykkiset voimavarat. Etenkin väkivaltakoulutusta saaneet työntekijät käyttävät artikkelin mukaan psykososiaalisen voimauttamisen puhetapaa. Lähtökohtana on luoda ymmärrys siitä, kuinka väkivalta hankaloittaa väkivallan kokija toimintakykyä, valinnan vapautta ja toiminnan autonomisuutta. Työntekijän päätehtävänä on psykososiaalisessa voimauttamisessa tuoda uhrille tieto ja ymmärrys siitä, että hänen toimintakykynsä on väkivallan vuoksi heikentynyt. Asiakkaan voimaannuttaminen tapahtuu työntekijän ohjaamana prosessina.

Monikulttuurisen väkivaltatyön tavoiteltava toimijuus jakautuu kulttuurisensitiiviin voimaannuttamiseen ja tasa-arvokeskeiseen voimaannuttamiseen. Kulttuurisensitiivisen voimaannuttamisen lähtökohtana on yhteiskunnan luomat rajoitteet. Tällä tarkoitetaan puhetapaa, joka asettaa väkivaltaa kokeiden maahanmuuttajanaisten kanssa tehtävän väkivaltatyön tavoitteeksi heidän voimaannuttamisen huomioiden lähtökohtiensa erilaisuutta ja erityisyyttä. Tarkoituksena on, että asiakas ymmärtää väkivallan heikentävän hänen toimijuuttaan. Yleisesti ajatellaan, että maahanmuuttajanaisisilla rajoitteet ovat suuremmat kuin etnisyydeltään suomalaisilla. Työntekijät usein asettavat maahanmuuttajat rajatumpaan positioon esimerkiksi yhteiskuntaan kotoutumisen, kielimuurin, sosiaalisen eristäytyneisyyden, oleskeluluvan epävarmuuksien ja rasmin sekä syrjivän asenteen vuoksi. Työn ihanteena on kulttuurinen kaksinpuhelu ja asiakkaiden kuunteleminen. Ihannetilanteessa asiakas on aktiivisessa asemassa oman tilanteen arvioijana väkivaltatilanteessa. Tavoitteena on, että asiakas alkaa itse tehdä päätöksiä itsenäisenä toimijana, jonka kautta itsetunto ja voimavarat kasvavat (Lehtikangas & Virkki, 2014.)

Lehtikangas & Virkki (2014) täsmentävät artikkelissaan työntekijän tehtävän olevan asiakkaan tukeminen hänen itsensä määrittämien tavoitteiden saavuttamisessa sekä pyrkiä vahvistamaan hänen sosiaalisia oikeuksiaan ja kotouttaa suomalaiseen yhteiskuntaan ja kulttuuriin niin, että hän voisi luopua muista kulttuurisista sidoksista. Asiakkaalla itsellään on suuri merkitys prosessissa. Tasa-

arvokeskeisessä voimaannuttamisessa artikkelin mukaan toimijuuden rajoitteena nähdään lähtökulttuuriin liitetyt epätasa-arvoiset sukupuoliasetelmat. Työn ihannemallina on itsenäistyminen sukupuolittuneista alistussuhteista ja miehen päätäntävällästä. Työn lähtökohtana on työntekijän arvio tilanteesta ja hänen asettamat tavoitteet. Vapauttamisen prosessi alkaa siitä, että kokija tiedostaa tullessaan alistetuksi. Työntekijän vastuulla tasa-arvokeskeisessä voimaannuttamisessa onkin antaa tietoa ja esittää mahdollisuuksia. Työntekijä antaa tietoa esimerkiksi suomalaisesta lainsäädännöstä ja käytännöistä. Työntekijällä on suuri merkitys prosessissa.

Kivelä, Kälvinmäki, Leppäkoski, Paavilainen, Puolijoki & Ruohoniemi (2016) kuvaavat artikkelissa numero 4 parisuhdeväkivallan näyttäytymistä terveydenhuollossa. Terveydenhuollon ammattilaisten asemaa korostetaan, sillä väkivaltaa kokeneet henkilöt käyttävät terveydenhuollon palveluita enemmän kuin valtaväestö. Työntekijät ovat avainasemassa parisuhde- ja perheväkivallan tunnistamisessa sekä siihen puuttumisessa. Ongelmallisuuksiksi artikkelissa nostetaan ohjeiden ja väkivallan kokijan taustatietojen puute. Lisäksi ongelmallisena nähdään potilaan häpeä asiaa kohtaan, toimipaikan epäyhtenäiset käytäntömallit sekä levoton työympäristö. Terveydenhuoltoa kritisoidaan artikkelissa siitä, että he kiinnittävät huomion vammojen seuraksiin, mutta ohittavat niiden syyt ja taustat. Kirjaamisen kehittämistä artikkelissa korostetaan, sillä vammojen ja oikeiden puutteellinen sekä epäyhtenäinen kirjaaminen heikentää valtakunnallista, että kansainvälistä tilastojen luotettavuutta ja käyttökelpoisuutta. Diagnoosikoodien merkintä artikkelin mukaan on puutteellista. Kirjaamisen haasteeksi todetaan kiire, parisuhdeväkivallan tunnistamisen vaikeus sekä diagnoosikoodien suuri määrä.

Hannus, Karvonen, Korhonen, Pohjoisvirta & Säävälä (2011) keskittyvät artikkelissa numero 5, näkökulmasta johtuen väkivallan ilmenemismuotojen vaikutukseen turvakodin avo- ja laitospalveluiden asiakkuuksissa. Työntekijä, joka on töissä laitospalveluiden puolella, kohtaa todennäköisemmin parisuhdeterroriksi luettua väkivaltaa. Terrorilla tarkoitetaan kontrolloivaa, alistavaa ja pitkäkestoista väkivaltaa parisuhteessa. Avopalveluiden puolella työntekijä kohtaa todennäköisemmin lievempää tilanneväkivaltaa. Usein laitospalveluiden puolelta siirty-

essä asiakkuus jatkuu vielä avopuolella. Artikkelissa korostetaan arvioinnin näkökulmaa. Perheterapeuttinen työ on korostanut riskejä, joita väkivaltatyöstä voi seurata. Jos parisuhdeväkivalta on ollut ilmenemismuodoltaan alistavaa ja kontrolloivaa sekä sisältänyt parisuhdeterrorin piirteitä, voi perheterapeuttinen interventio pahentaa tilannetta. Terroria toteuttavat väkivallan tekijät eivät usein ole motivoituneita muutokseen, jolloin väliintulo voi pahimmassa tapauksessa johtaa väkivallan lisääntymiseen ja raaistumiseen parisuhteessa.

Flinck & Paavilainen (2010) käsittelevät artikkelissa numero 6 naisten kokemuksia omasta väkivaltaisuudestaan parisuhteessa. Artikkelin mukaan väkivaltatyö edellyttää ihmisen näkemistä henkis-sielullis-ruumiillisena ja sosiaalisena olentona. Tämän mukaan ilmiötä olisi hyvä tarkastella eksistentiaalis-filosofisesta näkökulmasta. Osalle artikkelin naisista oli tarjottu apua väkivallan kohteena olemisen vuoksi, mutta heidän omasta väkivaltaisuudestaan eivät työntekijät olleet kysyneet mitään. Hankaloittaviksi tekijöiksi avun hakemisessa nostetaan vaikeus myöntää omaa väkivaltaisuuttaan ja puhua siitä, sekä väkivallan teon näkeminen oikeutettuna. Työntekijöiden olisi artikkelin mukaan tärkeää myöntää ja ymmärtää naisten aggressiivisuus sekä hyökkäävyys. Tämä voisi purkaa naista passivoivia käsityksiä ja sitä kautta helpottaisi väkivaltaisten naisten avun hakemista.

Artikkelin mukaan parisuhdeväkivalta kietoutuu ihmisen olemassaolon oikeuden ja ihmisarvon, perhe-, ja avioliitto- sekä ihmiskäsitysten, parisuhteen sitoumusten ja vastuiden, seksuaalimoraaliin ja tasa-arvon kysymyksiin. Näiden käsitteleminen olisi hyvä ottaa osaksi parisuhdeväkivallan osapuolten auttamista sekä väkivallan ennaltaehkäisyä. Väkivaltatyössä tulisi ottaa huomioon eettiset ja moraaliset näkökulmat sekä ihmisen olemassaolon eri tasot sekä väkivallan motiivit, kontekstit ja merkitykset. Jos nämä otettaisiin huomioon, voitaisi päästä vaikuttamaan väkivaltaa synnyttäviin ja ylläpitäviin tekijöihin. Työntekijän roolina on etsiä menetelmiä, joissa voidaan käsitellä suhteen tunneilmastoa ja vahvistaa suhteen voimavaroja, toimijuutta ja tyytyväisyyttä (Flinck & Paavilainen, 2010.)

Artikkelissa 7 käsitellään varusmiesten kokemuksia ja näkemyksiä parisuhdeväkivallasta. Työntekijöille hyödyllisenä tietona artikkelista nousee nuorten miesten joutuminen parisuhdeväkivallan uhreiksi. Naisten väkivaltainen käyttäytyminen on nuorten miesten keskuudessa hyväksytympää kuin miesten. Lisäksi varusmiesten tietoja parisuhdeväkivallasta pystyttiin kasvattamaan lyhyen koulutuksen avulla. Ensin 83 % miehistä ei hyväksynyt naisen tekemää väkivaltaa, koulutuksen jälkeen prosentuaalinen luku oli 92 (Heloma, Nieminen & Pihlajamäki, 2008.)

Artikkelin numero	Artikkelin näkökulma	Työntekijän tehtävät/rooli artikkelin mukaan
1	Työntekijöille suunnattu katsaus parisuhdeväkivallan kohtaamisesta vastaanotolla	suora kysyminen väkivallasta fyysisen vamman hoitamisen lisäksi ongelman havainnointi laajemmin, jatko-ohjaus, kirjauksen tärkeys, ennaltaehkäisy
2	Lasten ja nuorten havainnoinnin näkökulma parisuhdeväkivallassa	käytännön työssä tärkeää käyttää sukupuolisensitiivistä lähestymistapaa, työntekijän ymmärrettävä kuinka oletukset ja toistamiset vaikuttavat lasten toimintaan ja heihin kohdistuviin odotuksiin
3	Kuinka kulttuurierot ja sukupuoli vaikuttavat parisuhdeväkivaltaa kokeneiden naisten toimijuuteen auttamistyössä	työntekijän nähtävä kulttuurierot ja otettava huomioon yksilölliset erot esimerkiksi seksuaalisessa suuntautumisessa, työntekijän tehtävänä saada uhri aktiiviseksi toimijaksi työntekijä auttaa ymmärtämään tilannetta ja auttamaan asiakkaalle sopivin keinoin, uhria vastuullistetaan, työntekijä ohjaa asiakkaan voimaantumisprosessia, tehtävänä tuoda lainsäädäntö ja käytännöt tutuksi asiakkaalle
4	Tutkimuksessa kuvataan puolison tai partnerin tekemää väkivaltaa, annettua hoitoa ja kirjaamista terveydenhuollossa	kirjaaminen, tunnistaminen ja puuttuminen, fyysisten vammojen lisäksi selvittää syyt ja taustat, väkivallan vaikutusten tunnistaminen
5	Tutkimus ensi- ja turvakodin asiakkaina parisuhdeväkivallan takia olleista väkivallantekijöistä	väkivallan muoto vaikuttaa tekijän ja kokin hoitoon hakeutumisessa sekä tekijän motivaatioon pysyä väkivallattomana tarve arvioida riski uusiutumisesta, väkivaltatyön vuoksi väkivalta voi raaistua tai lisääntyä, terrorin ja tilanneväkivallan erottaminen toisistaan tärkeää
6	Tutkimus kuvaa naisten kokemuksia omasta väkivaltaisesta käyttäytymisestä parisuhteessa. Osallistuneet olivat vapaaehtoisia, jotka olivat löytyneet väkivaltatyön piiristä.	kysyttävä myös omasta väkivaltaisuudesta, avun hakemista hankaloittaa vaikeus myöntää omaa väkivaltaa ja puhua siitä, työntekijän myönnettävä naisen aggressiivisuus ja hyökkäävyys → purkaa naista passivoivia käsityksiä, muita asioita käsiteltäväksi osaksi pa-

		risuhdeväkivallan osapuolten auttamista (esimerkiksi seksuaalimoraali, tasa-arvo), eettiset ja moraaliset näkökulmat esiin, vuorovaikutus- ja ongelmanratkaisutaitoja parisuhteen osapuolille → työntekijän tehtävänä antaa keinoja
7	Varusmiesten kokemukset ja näkemykset parisuhdeväkivaltaasta sekä parisuhdeväkivaltaa käsittelevän koulutuksen vaikutus asenteisiin parisuhdeväkivaltaa kohtaan	ei suoranaista tietoa työntekijän tehtävistä ja roolista, mutta välillisesti tärkeää tietoa koulutuksen avulla voitiin vähentää väkivallan hyväksymistä

Kuvio 6: Työntekijän rooli ja tehtävät tiivistettynä artikkeleiden mukaan

Työntekijän näkökulmaa korostaessa, artikkeleissa yhtenevää on, että näkökulmat vaihtelevat sen suhteen, mikä on väkivaltatyöskentelyssä työntekijän kannalta tärkeää. Mitä työntekijän suhteen on tärkeää ottaa huomioon ja vaihtoehtoisesti mitä työntekijän on otettava huomioon työnteen kohteen (uhri, tekijä, näkijä) kannalta. Työntekijän kannalta tärkeiksi teemoiksi nousee väkivallan puheeksi ottamisen, tunnistamisen sekä kirjaamisen vaikeus sosiaali- ja terveysalalla. Kirjaamisen vaikeudet nousevat ilmi artikkelissa 1, jossa käsitellään parisuhdeväkivaltaa vastaanotolla ja artikkelissa 4, jossa käsitellään parisuhdeväkivallan näyttäytymistä terveydenhuollossa. Kirjaamista toteutetaan myös sosiaalialan työkentällä, joten ongelma ei ole pelkästään terveydenhuollon puolella.

Ewalds (2005, 14) nostaa teoriaosuudessa kuntien vastuuksi järjestää ennaltaehkäiseviä palveluja. Jotta tarvittavat palvelut saadaan järjestettyä, tulee eri toimijoiden tehdä yhdessä töitä ennaltaehkäisyn eteen. Kivelä ym. (2016) korostavat artikkelissaan ammattilaisten asemaa, sillä väkivaltaa kokeneet henkilöt käyttävät terveydenhuollon palveluita enemmän kuin valtaväestö. Työntekijät ovat avainasemassa parisuhde- ja perheväkivallan tunnistamisessa sekä siihen puuttumisessa.

Lisäksi työntekijän kannalta tärkeiksi teemoiksi nousee myös työntekijän työnhajauksen tarve sekä ennaltaehkäisyn näkökulma. Useammassa artikkelissa pohditaan erilaisia mahdollisuuksia ennaltaehkäisyn toteuttamiseen. Näkökulmista riippuen ennaltaehkäisyä voidaan artikkelien mukaan toteuttaa esimerkiksi sukupuolisensitiivisellä työotteella, kulttuuritaustan huomioimisella ja sen tu-

kemisella, parisuhteen voimavarojen sekä toimijuuden tukemisella ja työntekijän tiedon lisäämisellä.

Työnteon kohteen kannalta on tärkeää esimerkiksi huomioida hänen taustansa sekä voimavaransa ja motivoituneisuutensa työstää väkivaltaongelmaa. Mikäli esimerkiksi väkivallan tekijällä on ollut taipumusta parisuhdeterroriin ja hän ei ole motivoitunut työstämään ongelmaa, voi asiantuntijoiden tarjoama interventio pahentaa tilannetta.

9 Pohdinta

9.1 Tulosten ja toteutuksen tarkastelu

Tulokset olivat sen kaltaisia kuin alun perin odotettiin. Kun tutkimusta lähdettiin toteuttamaan, oli ennako-oletuksena, että uhrina on yleensä nainen. Teoriatietoa kerätessä huomattiin, että tutkimuksissa ja kirjallisuudessa usein on yleensä keskitytty naisiin kohdistuvaan väkivaltaan. Oli ilo nähdä kuitenkin, että artikkeleissa oli nostettu esiin myös naiset väkivallan tekijöinä, vaikkakin hyvin pienessä mittakaavassa. Opinnäytetyö pääsee tavoitteeseen, sillä artikkeleissa nostettiin paljon esille asioita, joihin parisuhdeväkivaltatyössä pitäisi kiinnittää tai kiinnitetään huomiota. Opinnäytetyö onnistuu tarkoituksessaan, sillä artikkeleista nousee hyvin julki erilaisia rooleja ja tehtäviä työntekijään nähden. Artikkelin näkökulma vaikutti tutkimustulokseen ja eri näkökulmissa tuotiinkin hyvin tutkimuskysymysten mukaisesti työntekijän roolia ja tehtävää julki. Mikäli olisi otettu tarkasteltavaksi erilaisia artikkeleja, eivät työntekijän rooli ja tehtävät olisi välttämättä nousseet niin selkeästi ilmi. Tähän tietysti vaikutti pitkälti se, että alasta johtuen, kyse oli sosiaali- ja terveysalan ammattilehdistä.

Koska kohteeksi valittiin tieteelliset artikkelit, olivat tutkimusaineistot myös monipuolisia ja kattavia. Kyseessä ei ollut yhden tai kahden sivun artikkeleja, vaan pitkiä tutkimuksiin pohjautuvia artikkeleja. Teoriatietoa lukiessa tuli mieleen, että pitkän aikavälin seuranta väkivaltatyössä ei tuotu juurikaan julki. Olisi tärkeää,

että työntekijä tietää miten toimia esimerkiksi tilanteessa, jossa väkivallan tekijä pääsee esimerkiksi vankilasta takaisin. Herää kysymys, mikä on työntekijän rooli tällaisessa tilanteessa? Puututaanko tilanteeseen vasta kun oletettu väkivallan teko uusiutuu. Lisäksi huomattiin, että puhuttaessa väkivallan muodoista, ei mainittu yleistä tilannetta, jossa toinen vanhempi estää toista tapaamasta lastaan.

Jos opinnäytetyöprosessi alkaisi nyt alusta ja uudelleen, rajattaisiin suoraan lähdemateriaalin tarpeeksi tarkalla tutkimuskysymyksellä. Näin ollen aikaa olisi enemmän esimerkiksi etsiä vielä erilaisia artikkeleita tai teorialähteitä. Lisäksi olisi uskallusta ehkä keskittyä johonkin aiheeseen, josta on vaikeampi löytää materiaalia, sillä nyt ymmärretään, että se ei ole huono asia. Jos materiaalia ei ole, se on osa tutkimustulosta.

Toisaalta tyytyväiseksi tekee, että ensin tuli testattua laajemmalla tutkimuskysymyksellä, sillä tästä opittiin paljon mahdollisia tulevia tutkimuksia ajatellen.

9.2 Opinnäytetyön luotettavuus ja eettisyys

Hirsjärvi ym. mukaan (2008, 19) tietoon voi luottaa mikäli tiedossamme ei ole aukkoja ja olemme etsineet sitä järjestelmällisesti. Luotettavuutta lisää mikäli tiedonhankinta on objektiivista. Silloin henkilö ei tulkitse kokemuksia henkilökohtaisesta näkökulmastaan ja monipuolinen tiedonhankinta mahdollistuu.

Opinnäytetyössä on pyritty lisäämään luotettavuutta kuvaamalla mahdollisimman tarkkaan opinnäytetyön eri osa-alueet, kuten opinnäytetyöprosessin, aineiston keräämisen ja analysoinnin sekä tulokset. Tuloksiin pyrittiin mahdollisimman tarkasti kirjaamaan huomaamani havainnot työntekijän näkökulmaan nähden. Lisäksi artikkeleja työstettiin järjestelmällisesti eri menetelmillä, kuten värikoodeilla paperilla sekä Excel-taulukoinnilla, jotta löysin toimivan tutkimuskysymyksen. Teoriatietoa ja artikkeleja etsiessäni pyrittiin olemaan lähdekriittinen ja löytämään mahdollisimman luotettavia lähteitä. Teoriatiedon oheen luotiin itse tai soveltanut kuvioita. Nämä kuviot toimivat hyvin esimerkiksi teoriakirjoista saadun materiaalin läpikäymisessä ja laadun analyysissä. Oma

henkilökohtainen näkökulma on pyritty pitämään muutoin taka-alalla, paitsi pohdinnassa.

Hirsjärvi ym. (2008, 24-25) muistuttavat, että jo tutkimusaiheen valinta on itsessään eettinen valinta. Tutkimuskohdetta valittaessa tulisi pohtia, kenen vuoksi tämä kyseessä oleva tutkimusaihe on valittu ja mikä on tutkimuksen perimmäinen syy. Ongelmaksi tässä vaiheessa yleensä nousee pinnalla olevien aiheiden valinta. Toisaalta aihe on selkeästi merkittävä, koska se on pinnalla. Mutta koska se on pinnalla, on se todennäköisesti helposti toteutettava.

Tähän opinnäytetyöhön aihe valikoitui mielenkiinnon kohteeni vuoksi, sillä tutkimuksen perimmäinen tarkoitus on toteuttaa opinnäytetyö. On mielekkäämpää työstää laajaa työtä aiheesta, joka kiinnostaa. Lisäksi vaikka väkivaltaa on tutkittu nykyisin enemmän, ei löytynyt tutkimusta, joka olisi kohdennettu sosiaali- ja terveysalan ammattilehtien tieteellisiin artikkeleihin ja sitä kautta vielä työntekijän näkökulmaan.

9.3 Ammatillinen kasvu

Ammatillinen kasvu mahdollistui opinnäytetyötä tehdessä. Opinnäytetyöprosessin aikana opittiin paljon laadullisen tutkimuksen tekemisestä ja eri vaiheista. Materiaalien etsimisen kanssa lähdekriittisyys kohosi ja tästä eteenpäin osataan etsiä luotettavampaa materiaalia. Työn kirjoittaminen kasvatti myös osaamista tutkimuksen aukikirjoittamisen suhteen. Prosessin vuoksi mahdollistui harjoitella pitkäkestoisesti työstettävää sekä suunniteltavaa itsenäistä projektin tekoa.

Ammatillisuuteni on kasvanut väkivaltatyön ja parisuhdeväkivaltaan liittyvän tiedon suhteen. Ammatillisesta näkökulmasta saatiin runsaasti hyödynnettävää tietoa esimerkiksi väkivallan eri muodoista, motiiveista sekä väkivaltatyöstä. Tulevassa työelämässä on tällaisesta ammatillisesta perspektiivistä varmasti hyötyä. Aiempi tietomäärä on kasvanut ja esimerkiksi parisuhdeväkivallan puheeksi ottamisen taidot kasvoivat. Lisäksi oppia tuli paljon työntekijän roolista ja tehtä-

vistä parisuhdeväkivaltatilanteissa. Myös työntekijän näkökulman ulkopuolelta oppia tuli.

Lisäksi ammatillista kasvua on myös se, että tutkiessa materiaaleja, ymmärrettiin oma halukkuus työskennellä projektissa tai hankkeessa. Kehittämistyön mahdollisuuksista kiinnostavat ja ennen kaikkea ymmärrys sitä kohtaan kasvoi, että haluan tehdä töitä väkivallan ilmenemisen piirissä.

9.4 Jatkotutkimusmahdollisuudet

Tutkimusta voisi kehittää esimerkiksi kohdentamalla työntekijän sijaan tutkimuskysymyksen työyhteisöön. Ainakaan artikkeleissa, joita käsiteltiin, ei tuotu työyhteisönäkökulmaa juurikaan ilmi. Työyhteisöön liittyen työnantajan rooli nähtiin työntekijän turvallisuuden takaajana. Lisäksi työntekijän turvallisuuden näkökulmaa ei tuotu juurikaan julki.

Artikkeleissa ei myöskään tutkittu sukupuoli- ja seksuaalivähemmistöjen välillä tapahtuvaa parisuhdeväkivaltaa. Tämä olisi mielenkiintoinen jatkotutkimusaihe, sillä sitä ei suomen kielellä ole ainakaan laajalti tutkittu. Sukupuoli- ja seksuaalivähemmistöjen asiat ovat olleet yhteiskunnassamme kuitenkin näkyvillä esimerkiksi tasavertaisen avioliittolain puitteissa. Yksi suomenkielinen pro gradu löytyi, jossa käsiteltiin transsukupuolisten kokemuksia parisuhdeväkivallasta. Lisäksi löytyi yksi opinnäytetyö, joka oli toteutettu kriittisenä kirjallisuuskatsauksena, kohdistuen sateenkaari- ja apilaperheissä tapahtuvaan väkivaltaan. Setan (2016) sateenkaarisananasto määrittää sateenkaariperheen perheeksi, jossa yksi tai useampi vanhempi kuuluu seksuaali- ja/tai sukupuolivähemmistöön. Apilaperheellä sanakirjan mukaan tarkoitetaan perhettä, johon kuuluu eri perheyksiköiden lapsia. Apilaperhe voi muodostua esimerkiksi naisparin ja miehen tai miesparin sekä naisparin perheestä. Mikäli lapsella on esimerkiksi kolme vanhempaa, on kyseessä kolmiapilaperhe. Apilaperheissä kaikki vanhemmat ovat lapsen sosiaalisia vanhempia, vaikka lainsäädännön mukaisesti vain kaksi ovat juridisia. Olisi mielenkiintoista lukea enemmän tutkimuksia ja esimerkiksi narratiivisia tutkimuksia, joissa olisi näin ollen henkilöiden kokemia tapahtumia. Esi-

merkiksi ikääntyneiden välisestä parisuhdeväkivallasta olisi mielenkiintoista saada tutkimustietoa.

Sillä, että asioita tutkittaisi, saisivat ne näkyvyyttä yhteiskunnassa ja näin ollen ihmisten ymmärrys erilaisuudesta voisi kasvaa. Tätä kautta voitaisiin vaikuttaa esimerkiksi vähemmistönuorten pahoinvointiin. Tutkiessa väkivallan seurauksia yksilölle huomattiin, ettei tekijän perspektiiviä oikeastaan näy. Olisi ollut mielenkiintoista myös lukea siitä mitä väkivaltaiset teot aiheuttavat tekijälle itselleen.

Tutkimusta tietysti voisin myös laajentaa koskemaan lähisuhdetta tai perhettä, jolloin lapsien näkökulma tulisi myös julki. Jatkotutkimusta voisi myös tehdä koskien lapsien tekemää väkivaltaa esimerkiksi vanhempiaan kohtaan. Kuitenkin usein tulee julki myös esimerkiksi tilanteita, joissa toinen vanhempi pahoinpitelee toista, jolloin lapsi kostaa pahoinpitelemällä väkivallan tekijää.

Mielenkiintoista olisi myös lukea tutkimus, joka ei keskity tieteelliseen pohjaan, vaan esimerkiksi työntekijöiden rooliin ja tehtäviin iltapäivälehtien uutisissa, joissa käsitellään parisuhde-, lähisuhde-, tai perheväkivaltaa. Tämä antaisi varmasti erilaisen näkökulman asiaan, sillä tarkoituksena on myös myydä otsikoilla. Olisi jännittävää nähdä myös millaisia tuloksia tulisi, mikäli tutkittaisiin ihmisten näkökulmia esimerkiksi keskustelupalstoilla, suhteessa väkivaltatyötä tekeviin. Ainakin lastensuojelupuolen sosiaalityöntekijät ovat olleet kuuma puheenaihe keskustelupalstoilla. Entä väkivaltatyöntekijät?

Lähteet

- Ahola, T. & Ahola, M. 2016. Väkivallasta turvallisuuteen. Helsinki: Lyhytterapiainstituutti Oy.
- Alasuutari, P. 2011. Laadullinen tutkimus 2.0. Tampere: Vastapaino.
- Brusila, P. 2008. Parisuhdeväkivallan kohtaaminen vastaanotolla. *Duodecim* 125, 50–55.
- Ensi- ja turvakotien liitto ry. 2017. Nettiturvakoti. Väkivallankierre. https://www.turvakoti.net/site/?lan=1&page_id=72. 3.4.2017.
- Ensi- ja turvakotien liitto ry. 2006. Perhe- ja lähisuhdeväkivalta. Auttamisen käytäntöjä. Ensi- ja turvakotien liiton julkaisu 35. Hämeenlinna: Karisto Oy.
- Etelä-Pohjamaan sairaanhoitopiiri. 2017. Kersanet. Väkivallan syyt. http://www.epshp.fi/kersanet/vanhemmuus/pulmat_ ja_kriisit/perhevakivalta/vakivallan_syyt. 4.4.2017.
- Ewalds, H. (toim.) 2005. Kenelle lyönnit kuuluvat? Kuntaopas pari- ja lähisuhdeväkivallan ehkäisytyöhön. Sosiaali- ja terveysministeriön oppaita 2005:7. Helsinki: Sosiaali- ja terveysministeriö.
- Flinck, A. 2006. Parisuhdeväkivalta naisen ja miehen kokemana. Rikottu lemmenmarja. Tampereen yliopisto. Hoitotieteen laitos. Akateeminen väitöskirja. Tampere: Tampereen Yliopistopaino Oy.
- Flinck, A., Kälvinmäki, J., Leppäkoski, T. & Paavilainen, E. 2014. STOPPIA! Perhe- ja lähisuhdeväkivallan tunnistamisen ja varhaisen puuttumisen toimintaohjeen käyttöönotto, juurruttaminen ja arviointi -hanke 2011–2013 (140/THL/TE/2011–2013). Tampereen yliopisto. Terveystieteiden yksikkö. http://www.epshp.fi/files/6935/stoppia_loppuraportti.pdf. 3.4.2017.
- Flinck, A. & Paavilainen, E. 2008. Naisten kokemuksia omasta väkivaltaisuudestaan parisuhteessa. *Sosiaalilääketieteellinen aikakauslehti* 47, 187–200.
- Hannus, R., Karvonen, K., Korhonen, T., Pohjoisvirta, R. & Säävälä, H. 2011. Terrori ja tilanneväkivalta parisuhteessa – Oulun ensi- ja turvakodin asiakkaat vuosina 2003–2005. *Sosiaalilääketieteellinen aikakauslehti* 48, 294–306.
- Hautamäki, J. 2013. Mikä minuun meni? Tositarinoita suomalaisesta perheväkivallasta. Helsinki: Gummerus Kustannus Oy.
- Heiskanen, M. & Piispa, M. 2002. Väkivallan kustannukset kunnassa. Viranomaisten arviointiin perustuva tapaustutkimus naisiin kohdistuvasta väkivallasta ja sen kustannuksista Hämeenlinnassa vuonna 2001. Sosiaali- ja terveysministeriön selvityksiä 2002:6. Helsinki: Valopaino Oy.
- Heloma, A., Nieminen, J. & Pihlajamäki, H. 2008. Myös nuoret miehet joutuvat parisuhdeväkivallan uhreiksi. *Suomen lääkärilehti* 63 (3), 147–152.
- Hietamäki, J., Husso, M. & Huttunen, M. 2015. Sukupuoliero parisuhdeväkivallan yleisyydessä ja sen havaitsemisessa lasten ja nuorten näkökulmasta. *Janus* 23 (4), 369–386.
- Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2008. Tutki ja kirjoita. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi.
- Holma, J. 2005. Parisuhde- ja perheväkivallan turvallinen ehkäisy ja hoito. Teoksessa Holma, J. & Wahlström, J. (toim.) *Iskuryhmä. Miesten puhetta Vaihtoehto väkivallalle-ryhmissä*. Helsinki: Yliopistopaino.

- Husso, M. 2003. Parisuhdeväkivalta. Lyötyjen aika ja tila. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.
- Kivelä, S., Kälvinmäki, J., Leppäkoski, T., Paavilainen, E., Puolijoki, H. & Ruohoniemi, J. Miten parisuhdeväkivalta näyttäytyy terveydenhuollossa. *Sosiaalilääketieteellinen aikakauslehti* 53, 98–107.
- Korkeela-Leppälä, T. 2001. Naisen ambivalenssi perheväkivaltaa sisältävässä parisuhteessa. Teoksessa Ojuri, A. (toim.) *Hukasta kukkaan. Naisen tie väkivallasta selviytymiseen. Ensi- ja turvakotien liiton julkaisu* 29. Helsinki: Nykypaino Oy.
- Lehtikangas, M. & Virkki, T. 2014. Monikulttuurisuus ja sukupuoli parisuhdeväkivaltaa kokeneiden naisten toimijuutta tukevassa auttamistyössä. *Janus* 22 (2), 119–137.
- Lehtonen, A. & Perttu, S. 1999. Naisiin kohdistuva väkivalta. Helsinki: Kirjayhtymä Oy.
- Niemi, J., Kainulainen, H. & Honkatukia, P. (toim.) 2017. Sukupuolistunut väkivalta. Oikeudellinen ja sosiaalinen ongelma. Tampere: Vastapaino.
- Nietola, V. 2011. Väkivaltatyö asiantuntijayhteistyönä. Diakonia-ammattikorkeakoulu. Diakonia-ammattikorkeakoulun julkaisuja. A Tutkimuksia 30. Tampere: Juvenes Print Oy.
- Piispa, M. & Heiskanen, H. 2000. Naiseen kohdistuvan väkivallan kustannukset Suomessa. *Oikeus* 2000:14. Helsinki: Tilastokeskus.
- Seta. 2016. Sateenkaarisanasto. <http://seta.fi/sateenkaariperheet/>. 16.4.2017.
- Sosiaali- ja terveysministeriö. 2008. Lähisuhde- ja perheväkivallan ehkäisyn suositukset. TUNNISTA, TURVAA JA TOIMI. Sosiaali- ja terveystoimelle paikallisen ja alueellisen toiminnan ohjaamiseen ja johtamiseen. Sosiaali- ja terveysministeriön julkaisuja 2008:9. Helsinki: Sosiaali- ja terveysministeriö.
- Suomen perustuslaki 731/1999.
- Syrjä, M. 1982. Eppu Normaali. Diskografia. Tie vie. <http://www.eppunormaali.fi/diskografia/tie-vie/>. 26.4.2017.
- Terveyden- ja hyvinvoinnin laitos. 2015. Parisuhdeväkivalta. https://www.thl.fi/fi/web/lapset-nuoret-ja-perheet/tyon_tueksi/lahisuhde_perhevakivallan_ehkaisytyo/lahisuhde/parisuhdevakivalta. 4.4.2017.
- Väestöliitto. 2017. b. Parisuhdeväkivalta. http://www.vaestoliitto.fi/parisuhde/tietoa_parisuhteesta/parisuhdevakivalta. 4.4.2017.
- Väestöliitto. 2017. e. Parisuhdeväkivalta. Fyysinen väkivalta. http://www.vaestoliitto.fi/parisuhde/tietoa_parisuhteesta/parisuhdevakivalta/fyysinen-vakivalta. 5.4.2017.
- Väestöliitto. 2017. c. Parisuhdeväkivalta. Väkivallan tekijät. http://www.vaestoliitto.fi/parisuhde/tietoa_parisuhteesta/parisuhdevakivalta/vakivallan-tekijat. 4.4.2017.
- Väestöliitto. 2017. d. Parisuhdeväkivalta. Väkivallan tekijät. Väkivaltainen mies. http://www.vaestoliitto.fi/parisuhde/tietoa_parisuhteesta/parisuhdevakivalta/vakivallan-tekijat/vakivaltainen-mies. 10.4.2017.
- Väestöliitto. 2017. a. Parisuhdeväkivalta. Väkivallan yleisyys. http://www.vaestoliitto.fi/parisuhde/tietoa_parisuhteesta/parisuhdevakivalta/vakivallan-yleisyys. 10.4.2017.

Aineiston muodostavat tieteelliset artikkelit:

Numero	Lehti	Julkaistu	Sivunumerot	Kirjoittajat	Artikkelin nimi
1	Duodecim	2008:124	50–55	Brusila Pirkko	Parisuhdeväkivallan kohtaaminen vastaanotolla
2	Janus	2015 vol. 23 (4)	369–386	Hietämäki Johanna, Husso Mari, Huttunen Marjukka	Sukupuoliero parisuhdeväkivallan yleisyydessä ja sen havaitsemisessa lasten ja nuorten näkökulmasta
3	Janus	2014 vol. 22 (2)	119–137	Lehtikangas Mari, Virkki Tuija	Monikulttuurisuus ja sukupuoli parisuhdeväkivaltaa kokeneiden naisten toimijuutta tukevassa auttamistyössä
4	Sosiaalilääketieteellinen aikakauslehti	2016:53	98–107	Kivelä Salla, Kälvinmäki Joonas, Leppäkoski Tuija, Paavilainen Eija, Puolijoki Hannu, Ruohoniemi Janne	Miten parisuhdeväkivalta näyttäytyy terveydenhuollossa
5	Sosiaalilääketieteellinen aikakauslehti	2011:48	294–306	Hannus Riitta, Karvonen Kaisa, Korhonen Tuija, Pohjoisvirta Riitta, Säävälä Hannu	Terrori ja tilanneväkivalta parisuhteessa – Oulun ensi- ja turvakodin asiakkaat vuosina 2003–2005
6	Sosiaalilääketieteellinen aikakauslehti	2010:47	187–200	Flinck Aune, Paavilainen Eija	Naisten kokemuksia omasta väkivaltaisuudestaan parisuhteessa
7	Suomen lääkärilehti	2008/3 vsk 63	147–152	Heloma Antero, Nieminen Juuso, Pihlajamäki Harri	Myös nuoret miehet joutuvat parisuhdeväkivallan uhreiksi

Aineiston käsittelyn värikoodaus:

a)

b)

	Artikkeli/Kirjoittaja	Sukupuolen käsittely	Väkivallan muodot	Lapset/Lapsinäkökul	Läheisten rooli	Työntekijän rooli	Parisuhde
1	Parisuhdeväkivallan kohtaaminen vastaanotolla/Pirkko Brusila						
2	Terrori ja tilanneväkivalta parisuhteessa - Oulun ensi- ja turvakodin asiakkaat vuosina 2003-2005/Hannu Sävälä, Riitta Pohjoisvirta, Riitta Hannus, Tuija Korhonen,						
3	Miten parisuhdeväkivalta näyttäytyy terveydenhuollossa/Salla Kivelä, Tuija Leppäkoski, Joonas Kälvinmäki, Janne Ruohoniemi, Hannu Puolijoki, Eija						
4	Naisten kokemuksia omasta väkivaltaisuudestaan parisuhteessa/Aune Flinck, Eija Paavilainen						
5	Mycs nuoret miehet joutuvat parisuhdeväkivallan uhreiksi/Juuso Nieminen, Antero Heloma, Harri Pihlajamäki						

Esimerkki artikkelin värikoodauksesta:

Katsaus
PIRKKO BRUSILA

PUU: mielenterveys
työ

Duodecim
1/2008

SEKSUA-
SUUNN
HYNÄI

Parisuhdeväkivallan kohtaaminen vastaanotolla

Huomattava osa suomalaisista naisista on joskus aiemmassa parisuhteessaan joutunut kokemaan väkivaltaa ja nykyisessäkin suhteessa viidennes kokee uhkailuja ja väkivaltaa. Parisuhdeväkivallan uhrina kuolee vuosittain parikymmentä naista. Naisuhritutkimusten mukaan uhrin toivovat, että heiltä kysyttäisiin terveydenhuollon piirissä suoraan väkivaltakokemuksista. Niin uhreille itselleen kuin yhteiskunnallekin väkivallasta koituu merkittäviä vaikutuksia, ja sen vuoksi puuttumiskynnystä on tarpeen madaltaa uhrin ja heidän perheidensä auttamiseksi, väkivaltaan syyllistyneiden avuntarvetta unohtamatta. Fyysisten vammojen hoitamisen ohella tarvitaan panostusta ongelman havaitsemiseen, siihen tarttumiseen ja sen jatkohoitoon. Ammatillisia yhteistyöverkostoja onkin määrätietoisesti rakennettava, ylläpidettävä ja kehitettävä. Myös miesuhreihin tulisi kiinnittää enemmän huomiota, sillä rikostilastojen valossa 10–20 %:ssa tapauksista väkivaltaan syyllistynyt on nainen.

WHO määrittelee väkivallaksi sellaisen fyysisen voiman tai vallan käytön (uhkailu tai toteutettu), joka kohdistuu tarkoituksellisesti itseen tai toiseen henkilöön, ryhmään tai yhteisöön ja aiheuttaa todennäköisesti vammaan, kuoleman, psyykkisen haitan, epäedullisen kehityksen tai riiston (Rikoksentorjuntaneuvosto 2002). Parisuhde- tai lähisuuhdeväkivalta voidaan määritellä myös toteutustapojen mukaan fyysiseksi, seksuaaliseksi, taloudelliseksi tai uskonnolliseksi väkivallaksi tai sen uhaksi taikka psykologiseksi ja emotionaaliseksi hyväksikäytöksi. Henkinen väkivalta liittyy yleensä fyysiseen (Flinck 2006). Väkivalta voi olla satunnainen teko tai suoranaista väkivaltaterrorismia, jossa uhri elää jatkuvan väkivallan kohteena. Väkivalta saattaa kohdistua myös lapsiin. Väkivaltaista käytöstä voidaan tulkita tai puolustella eroottis-romanttiseen rakkauteen kuuluvien »normaalien» tunteiden valittavina ylilyönteinä (Husso 2003).

Rikosoikeudellisten kriteereiden täyttymisen ohella uhrin oma kokemus teon vahingollisuudesta tai haitallisuudesta ratkaisee, milloin on kyse väkivallasta. Traumatisoitumiseen vaikuttavat tekijän ja uhrin välisen suhteen luonne, väkivallan tyyppi ja kesto sekä uhrin psyykkiset voimavarat. Jokainen emotionaalinen tai fyysinen väkivallanteko lisää ja vahvistaa väkivallan tekijän valta-asemaa ja kontrollia suhteessa uhuriin (Perttu ja Kaselitz 2006). Väkivaltaa näkemään joutuville lapsille traumakokemuksilla on ennakoivaa merkitystä aikuisiän vakavan psyykkisen oireilun kannalta (Salokangas ym. 2006). Kolmasosa näistä lapsista alkaa itse käyttää väkivaltaa ristiriitojen ratkaisukeinona, ja lapsuudenkodissaan äitiin kohdistunutta väkivaltaa nähneillä pojilla on taipumus käyttäytyä samalla tavalla omaa puolisoaan kohtaan (Piispa ja Heiskanen 2000).

Kansainvälistä vertailtavuutta vaikeuttavat erot väkivallan määritelmässä ja tutkimusten toteutukseen liittyvät muuttujat (Heiskanen ja Piispa 1998). Uskontoon tai kulttuuriin liittyvillä tekijöillä lienee myös merkitystä väkivallankäsitteen tarkastelussa. Pohjoismaisissa vertailuissa Suomi sijoittuu Islannin ohella väkivallan kärkejoukkoon (Pikarinen ja Halmesmäki 2003).

Duodecim 2008;124:50–5

P. Brusila

Esimerkki työntekijän roolin ja tehtävien koostamisesta artikkeleista:

Nr o	Artikkelii/ Kirjoittaja	Lehti	Julk aisu koo di	Näkökulma	Työntekijän rooli ja tehtävät
1	Parisuhdevä kivallan kohtaamine n vastaanotoll a/Pirkko Brusila	Duodecim	2008; 124:5 0-5	Työntekijöille suunnattu katsaus parisuhdeväki vastaanotolla	<p>puuttumiskysymyksen madaltamiseen tärkeää uhrien, perheiden ja tekijöiden avuntarve, miesuhreihin myös huomiota</p> <p>uhrit toivovat suoraa kysymistä väkivallasta</p> <p>fyysisen vamman hoitamisen ohella panostusta ongelman, havaitsemiseen, tarttumiseen ja sen jatkohoitoon</p> <p>yhteistyöverkostojen määrätietoinen rakentaminen, ylläpito ja kehittäminen</p> <p>akuuttitilanteessa uhri saattaa toimia yli- tai allireagoiden</p> <p>lapsille tarjottavien palveluiden piirissä pskx valetaan → pelätään lastensuojelun puuttumista</p> <p>xx kokeneet käyttävät th palveluita 2x enemmän</p> <p>10% kokenut saaneen epäasiallisia kohtelua. 12 tunne ettei hyvää hoitoa 16 vähäteltyiksi tai ei kiinnostanut, eniten ettei tuki- ja apumahdollisuuksista annettu tietoa, 2/3 jätetty ohjaamatta ujhin.</p> <p>uhri tutkittava huolella. löydökset kirjattava järjestelmällisesti valokuvaten henkilökunta tarvitsee työnohjausta, koulutusta ja resursseja</p> <p>suorien kysymysten esimerkkejä, koulutusta, oppaita käytäntöön</p> <p>harjoittelemassa lähestymiseen oppii, painostamattomuus, suorat, potilaista kunnioittavat, syyllistämättömät kysymykset</p> <p>kriisivötä tukevaa ja strukturoitua työtä, uhrielle informointi, että se on rikos</p>